

מהדורת קדן טללי מכה

שנה"י (תשפ"ו)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

♦ אדרי - קדשים ♦

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומרוממים בכתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר המבואר

הסתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" טבריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זע"א

יד | המצוות נתנים
חיים למקיימם
מילתא חדת"א

י | התבשטים שנעלמו
נעין אורה הסיח לפי שעת השביע
ספור ויהלום

ר | על ידי אהבת ישראל
מגיעים לאהבת הבורא
אוצר פניני החסידות

העלונים: ספור ויהלום • מילתא חדתא • ובהרת כהיום • אביר יעקב • מכתלי בית הרין • שו"ת בהלכה • בעל העקידה

מבין אור לישיבים
ירושלים - תר"ף

מפתגמי אורייתא

אחרי - קדושים תשפ"ו

שם פחדו פחד

קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם (ויקרא י"ב)

איתא במדרש רבה בריש הפרשה (ויקרא רבה כ"ד א): "קדושים תהיו, הדא הוא דכתיב (ישעיה ה טז) 'ויגבה ה' צב-אות במשפט'. תניא אמר רבי שמעון בן יוחאי, אימתי שמו של הקדוש ברוך הוא מתגדל בעולמו, בשעה שעושה מדת הדין ברשעים, ואית ליה קריין סגייין; (יחזקאל לח כג) 'והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גוים רבים וידעו כי אני ה'", וכו'.

ויש לתמוה, גם לאחר שיעשה הקדוש ברוך הוא נקמה ברשעים, היכן נתגלתה כאן גדולתו, ומהו 'והתגדלתי'. הן אמת, לעיני הגוים יראו גדולתו, כי הקדוש ברוך הוא נקדש במכוכבדיו, כמו שנאמר (שמות כ"ט מג) "וְנִקְדַּשׁ בְּכַבְדִּי" (ראה רש"י שם, ומקורו מובחים קט"ו), אך אחר כל אלפי שנות ההיסטוריה היהודית העקובה מדם, כל כך הרבה צער, ותפילות על נקמת דם עבדיך השפוך, עד אשר חששו רבותינו האמוראים הקדושים מפני ימים אלו, ואמרו עליהם 'ייתי ולא איחמיניה' (ראה סנהדרין פח:). והיכן כאן הגדולה הנראית לעין בכל אשר נעשה.

אך נראה לומר, על פי מה שסיפרו חז"ל על כוחו הגדול של רבי שמעון בר יוחאי, שהיה מלומד בניסים (ראה מעילה יז).

ונראה כי ה'מלומד בניסים' גדול מן הרגיל בניסים, כי הרגיל בניסים נעשה לו נס ועוד נס, אולם רבי שמעון ישב שלוש עשרה שנה במערה עד שנעשה כל גופו בקעים בקעים, ובזה נעשה מלומד בניסים, היינו שחיבר עצמו לתורת הניסים. וכפי שהיושב בכל שעה ועוסק בתורה נקרא 'בן תורה', כך היה רבי שמעון 'בן ניסים', כי כל צורת חייו היתה למעלה מדרך הטבע.

והנה אמרו חז"ל (בראשית רבה מב ד): "אם ראית מלכיות מתגרות אלו באלו, צפה לרגלו של משיח". רגל' לשון הרגל, וגם הלשון 'עקבתא דמשיחא' היא מלשון עקב הרגל. אולם רבי שמעון עצמו לא היה בבחינת 'רגל', אלא 'מלומד בניסים', שהיא בחינה הגבוהה יותר מרגל, והיא בחינת דורו של רבי שמעון בר יוחאי, כי גם אם אין הגדולה והקדושה ניכרים, כי הצדיקים סובלים יסורים למען כבוד שמים, עדיין ישנו קידוש השם עצום ונפלא, כי אין לך קידוש השם גדול ממסירות נפש למען כבודו יתברך.

אמנם, חששו הצדיקים מן הימים הללו, ואמרו 'ייתי ולא איחמיניה', כי רגלו של משיח סמל היא לאור הגדול והנורא שיהיה בימים הללו, אור המאיר לצדיקים ושוהף את מי שאינם ראויים. אך באמת, יותר ממה שחששו האמוראים הקדושים על עצמם, ביקשו לבטא בפיהם את הפחד שראוי לנו לפחד.

וכפי שידוע (ראה בצ"ח ברכות טו): לפרש את מאמרו של רבן יוחנן בן זכאי קודם פטירתו (ברכות כח:): "שיש לפני שני דרכים, אחת של גן עדן ואחת של גיהנם, ואיני יודע באיזו מוליכים אותי", כי בוודאי לא על עצמו חש, אלא שביקש לסייע לבני דורו בהיותו נשיא ישראל, וסבר כי אם יעבור דרך הגיהנום יוכל להוציא עימו רבבות נשמות ישראל הנתונים שם, ודבר זה קשה הוא מאוד בעבורו לעבור בגיהנום אפילו לשעה קלה, אך קיבל על עצמו לעשות כן למען בני דורו.

ובדומה לזה אמרו רבותינו האמוראים 'ייתי ולא איחמיניה', כי מי יודע מה יצטרכו לראות בעיניהם מצרתן של ישראל, ומי יודע אם יוכלו להציל את המקושרים עימם. אך בוודאי, אין קידוש השם גדול יותר ממה שעתידים אנו לראות בימות המשיח במהרה בימינו.

(מתוך "עינים מאירות" להגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

- אור החיים | נשמת נדב ואביהו התקרבה לאור העליון והסתלקה מהם מחמת תשוקה עצומה
- נתיב מצותיך | פטירתו של רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב זיע"א מתוך דבקות נוראה
- שפתי קדשים | פטירתו של הרמ"ע מפאנו זיע"א מתוך דבקות
- ישמח ישראל | קשם שהשם יתברך אוהב כל יהודי על אף כל חסרונותיו, קף יאהב את חברו אף קשרואה בו חסרון
- באר משה | כיצד נתן לאהב את כל ישראל הרי יש בהם גם רשעים
- זהב המנוחה | קשרואה בחברו חטא ימצא זאת גם בעצמו
- צמח ה' לצבי | יש לאדם לשמח אם בזהו חברו או הרע לו
- שומר אמונים | בעת נסיון יתחזק באמונה ויתפלל שאף מתחרהו יצליח
- לקוטי שיחות | הזכרת מיתת בני אהרן ע"י מיתת נשיקה - הקדמה לענין כניסת כהן גדול לפני ולפנים
- אמרות טהורות | בהסתכלות במי שהשיג את התאוות בהכרח מקבלים געול ומאוס מהם
- פתוחי חותם | שמירת כל המצוות תלויה בשמירת הברית
- חיים וחסד | דברי תוכחה נוקבים על אותם המטפחים את גופם והנאת בשרם
- שם משמואל | קריאת פרשת קדשים מביאה קדשה
- קדשתי לוי | קדשתי למעלה מקדושתכם - קדשתי מתעלית על ידי קדשתיכם
- דברי ישראל | ההפך לזכות לשלמות ימנע מלדאג דאגת מחר
- דברי תורה | באור הכתוב בדרך צחות על ענין האחדות בין אחים
- לקוטי מוהר"ן | קבלת יסורים באהבה על ידי שידוע שלפי מעשיו מגיע לו יותר
- פתוחי חותם | עונות האדם חקוקים על עצמותיו
- פנים מאירים | המענה לטענת הציץ שביגיל זקנה אין לקום בעוד ליל
- לקוטי תורה | מי שדברי תורה חקוקים בזכרונו הקדוש ברוך הוא שוכן בתוכו גם בשעה שאינו עוסק בה
- דברי בינה | יש לזהר משפלות המביאה לעצבות
- קדשתי יום טוב | גם במצב הכי ירוד ואף בימי הזקנה יש לאדם תקנה להתקרב לבורא
- תפלה למשה | כל אחד מישראל מיעד לעשית נפלאות
- חדר נא"ה | הענין על המחשבה
- חולת אהבה | הסבות שבני אהרן מתו רמוזות בפסוק
- בינת יששכר | צווי המצוה בלא נתינת טעם
- אור תורה | מסירות נפש על קיום מצות עשה
- חמש הגבורים | פגנת המצוה לשם שמים
- והגדת לבנך | יראה מאב ואם מביאה לידי שמירת שבת ולמחילת עונות
- ויאמר שאול | זביחת הציץ הרע על ידי תשובה מאהבה
- תפארת יהונתן | חלקו של העני בשדהו של העשיר
- ברפת טוב | דברי תוכחה בדרך רמז
- וידבר משה | שמירה מהלבנת פנים בשעת התוכחה
- שבת אחים - שם עולם | הגדת התוכחה קדם עשית החטא
- בית יער | רמז הפסוק לשנת חרבן בית המקדש הראשון
- וידבר משה | העושה לפניו משורת הדין נוטל שכרו גם בעולם הבא
- דברי יוסף | קבלת שכר המצות נחשבת כמצוה
- חפץ חיים | שכר המצות לצדיקים בעולם הבא

לרכישת ספרים מרוכזת ולמוסדות: **מוישי: 052-7110200 | עזרא: 052-7110900**

קו מענה הלכה
02-803-9999
 או במייל: rav@abiryaakov.com

קו השיעורים - קול הלשון: 03-6171077

מחברים
 הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

מתחילים את היום!

שירות למייל האישי | להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

נושאים בפרשת אחרי קדשים

מיתת נשיקה

אור החיים

רבי חיים בן עטר זיע"א

נשמת נדב ואביהו התקרבה לאור העליון והסתלקה מהם מחמת תשוקה עצומה

אחרי מות וגו' (טו כ). דבר ה' למשה דרף מיתקן שהיתה על זה הדרך: בקרבכם לפני ה', פרוש, שנקרבו לפני אור העליון בחבת הקדש, ובזה מתו.

והוא סוד הנשיקה שבה מתים הצדיקים, והנה הם שווים למיתת כל הצדיקים, אלא שההפרש הוא, שהצדיקים הנשיקה מתקרבת להם, ואלו הם נתקרבו לה, והוא אומרו בקרבכם לפני ה'.

ואומרו וימתו בתוספת וא"ו, רמז הפתוב הפלאת חבת הצדיקים, שהגם שהיו מרגישים במיתתם, לא נמנעו מקרב לדיקות נעימות ערבות ידידות חביבות חשיקות מתיקות, עד כלות נפשותם מהם. והבן.

ובחינה זו אין מכיר איכותה, והיא משללת ההפרה, לא מפי מין האנושי ולא מפי כתבו, ולא תשג בהשערת משפל הגשם. ולמשיג חלק מהשגה זו, תבדיל ממנו המונע אותה מהתקבל, ותפירהו על ידי סימניה, כי הוא זה הפכה, מנגדה, שונאה, ותפעיל בו פעולה רשומה לשלל ממנו כח המניעו והמקימו.

ולפעמים תמאסהו הנפש ותריבהו מריכה גדולה, והוא סוד הוללות הנביאים (שמאל א' יט כד). ולקשתתרבה בחינה זו בפנימיותו, תגעל הנפש את הפשר ויצתה מעמה ושבה אל בית אביה.

ואודיע למתבונן בפנימיות השפלת המשפל, שהשפלת ההשפל תשפיל ההשפלות, ובהשפל בהשפלתו, ישפיל שמשפל משלל ההשפל, וכשישפיל בהערת עצמו, ולא עצמו, ישפיל שהמשפל משפל ממשפל, בלתי משפל מהשפל, והשפילו למשפילים ביחוד השפלתו בסוד נשמה לנשמתו, ואז מותרו יהיו עטרי מלכים וכסאם, וכי יש חיים לחיים שעליהם אמר משה (דברים ל' יט) 'ובחרת בתיים בית המודעת, ושוללת חיים הנשפטים בהרגש הקללי, ויברך ברוך אלהים חיים אשר סגל סגלה זו לסגלתו:

נתני מצותיך

רבי יצחק אייזיק מסומארנא זיע"א

פטירתו של רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב זיע"א מתוך דבקות נוראה

לערך שני שנים קדם פטירתו היו צריכין לשמר אותו שלא יצא נשמתו מרב דבקות בוראו, כי היה נרכו לילך אנה ואנה עד שפניו היו בוערות כמראה הלפידים. ופעם אחת אמר הגאון הקדוש מורנו הרב רבי יוסף מזמיגראד תלמידו, אל אחיו הצדיק מורי וחמי מורנו הרב רבי אברהם מרדכי: ראה אחי, האיך עקבים של רבנו הקדוש עומדין בגן עדן העליון. והיה צריך שמירה יתרה.

והיה נרכו לאכל סעודה שלישית בחדרו מיוחד עם איזה מבניו ואחר כך היה הולך לבית מדרשו לומר תורה ושיירות עד שגמר הסעודה שם. ובעת הזאת לא היה שום אדם שם, והיה רץ בחדרו אנה ואנה ואמר 'בהאי רצון אסתלק משה', עד שראתה בתו הצדקת ורצתה ואמרה לאחיה הצדיק רבי יצחק ז"ל, ורץ לחדרו ותפסו לבבל אותו ולהורידו, ונפל על שכמו ואמר 'שמע ישראל יי-ו-ה אלוקינו ה' אקד' ויצתה נשמתו הקדוש:

שפתי קדשים

רבי צבי הירש מזנדבורנא זיע"א

פטירתו של הרמ"ע מפאנו זיע"א מתוך דבקות

בפסוק אחרי מות שני בני אהרן בקרבכם לפני ה' וימתו. הרב הצדיק דקהילת בוטשאטש זיע"ע אמר ששמע שהרב הגאון וכו' מורנו הרב מנחם עזריה בעל עשרה מאמרות זללה"ה היתה פטירתו על ידי נשיקה, שהיה לו זמן התבודדות לעורר אהבה לבורא כל עולמים יתברך, ואמר להשמש שזמן מגבל זמתי ואחר כך תכף יבוא אליו וימשכו עד יפסק מדביקותו. כן היה בכל יום. והיה היום ותהי שרפה בעיר, ומתוך ההלה שכתב משמשו לבא בזמנו, ובא במעט זמן אחר כן וימצאהו מת ויצאה נשמתו בנשיקה. וזהו גם כן פרוש הפסוק הנ"ל, שזאת היתה גם כן מיתתו, התקרבות לו יתברך.

ואמר שפן אצל צדיקים, הוא בנקל לבוא לאהבה גדולה עד שתצא נשמתו מגדל אהבה, אף ברית כרותה ומפוש שאין לעשות כף. אמר שחיוב לעורר

האהבה, 'השבעתי אתכם וכו' אם תעירו את האהבה כו' (שיר השירים ב ז), אכל צריך להיות רצוא ושוב, אם כן לקף שוב לאתריך:

ואהבת לרעך כמוך

ישמח ישראל

רבי יצחק ישראלי יצחק מאלכסנדר זיע"א

כשם שהשם יתברך אוהב כל יהודי על אף כל חסרונותיו, כך יאהב את חברו אף כשוראה בו חסרון

ואהבת לרעך כמוך אני ה' (יט יח). שמעתי מכבוד קדשת אדמו"ר זצללה"ה שאמר ששמע מהחסיד הישיש רבי ישראל יעקב מראדום ז"ל בשם הרב הקדוש מורנו הרב יוסף מטארטשין בנו של הרב הקדוש החוזה מלובלין זצללה"ה שפרש בזה הלשון: ואהבת לרעך דו זאלסט ליב האבען דיין חבר, כמוך אני ה', אזוי ווי דיך – איך גאט.

וכאר הענין, דמשבע האדם הוא, כשוראה אצל חברו איזה חסרון, קשה לו לאהב אותו, אכל הקדוש ברוך הוא אינו כן, אלא אוהב את האדם אף על פי שרואה כל החסרונות שלו.

וזהו שאמר הפתוב, ואהבת לרעך, כלומר אהב אותו מכל מקום אף על פי שאתה רואה אצלו חסרונות, כמוך אני ה', כלומר כמו שאני ה' אוהב אותך אף על פי שאני רואה אצלך חסרונות הרבה יותר ויותר ממה שאתה רואה בתברך, ואף על פי כן אני אוהב אותך, כן גם אתה תאהב את חברך:

באר משה

רבי משה אלמליים בריעה מסוניץ זיע"א

כיצד נתן לאהב את כל ישראל הרי יש בהם גם רשעים

הנה אנו מקבלים עלינו בכונה יתרה ככל יום קדם התפלה מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך (פרע"ח שער הקרבנות פ"ב). וכודאי שיש בקרב עמנו בני ישראל מכל הפחינות, דהינו צדיקים גמורים, ובינונים, ורשעים גמורים חס ושלום. ואיך הוא באפשרי לקיים בכללות ישראל המצות עשה של ואהבת לרעך כמוך.

אף בגורע מישראל יש ניצוץ - יש להאמין בו שבמשך הזמן יתגלה סתר לבו ויתקן מצבו

אך דהענין הוא, הידוע שבכל אדם מישראל יהיה היותר גרוע, אף על פי כן נמצא בו ניצוץ הקדוש שהוא עקר החיות שלו, ומחזיק כל אחד להאמין בחברו, שהוא רוצה בכל נפשו ומאודו להיות טוב לפני השם יתברך ברוך הוא, ומפת צדיקים גמורים. והגם שעתה הוא תועה מדרך השכל, אף על פי כן במשך הזמנים יתקן בעזר האל, ויתן דעתו על זה, לתקן עניניו ולהטיב מעשיו ושב ורפא לו.

באור 'ואהבת לרעך כמוך' על פי הנ"ל

זוה הפונה במצות עשה זו של ואהבת לרעך כמוך. פרוש שהחויב מטל לאהב לכל אדם מישראל, יהיה מהפחות שבפחותים, ולהאמין באמונה שלמה שהוא כמוך ממש. כמו שאתה רוצה בכל נפשך ומאדך להיות שואב תמיד הקדשה במרום, ושלא תהיה נפסק אף רגע אחת מדבקוּתך בהבורא יתברך. ככה הפנימיות, שכל אחד ואחד מישראל הוא טוב מאד, וחפץ בכל נפשו ומאודו להיות תמיד דבוק בו יתברך בלתי הפסק אף רגע אחת.

אך מה שאנו רואים שפעלו סותר מחשבתו זאת, והוא עושה מעשה תיעתועים חס ושלום, וזהו מחמת שאין לו שכל לעשות כל מעשה בהשכל ובדעת. על כן הוא הפכפך במעשיו דרך איש וזר (משלי כא ח). ואם כן משום הא אהיה גם אני שונא אותו חס ושלום, לא די שנגע בו יד ה', שנטל השכל ממנו ונמשל כבהמות נדמו, אף גם זאת תבואהו רעה מאתי, שאהיה גם אני שונא חס ושלום, אדרבא שמחזיק אני לאהב אותו ולקרבו מאד, ולרחם עליו בכל מה דאפשר.

ובפרט שיש ללמד זכות על כל אדם מישראל, כמאמר הנביא (ירמיה י ב) ידעתי ה' כי לא לאדם דרכו ולא לאיש הלך והכין את צעדו. כי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום (סוכה נב).

על ידי אהבת ישראל מגיעים לאהבת הבורא

והפעלה מזה, על ידי שאהב לכל אדם מישראל, ואפלו היותר גרוע, מחמת הניצוץ הקדוש הנמצא בו, יבוא ממדרגה זו למדרגת אהבה השלמה בהבורא יתברך שמו, שישער בלבו אם אני אוהב את האדם שהוא אף ניצוץ ממנו יתברך וחיות שלו, הוא חלק אלה ממעל, מכל שכן אף שמחזיק אני לאהב את השם יתברך ברוך הוא, שהוא הכל והחי עלמין,

המחיה את כל העולמות וכל הברואים. כי הבורא יתברך הוא אין סוף ואינו משג לשום רעיון נכרא, ואיך הוא באפשרי לבוא להשגת הבורא יתברך, ולאזהבה אותו ולדבקה בו. אף העקר הוא להשיגו באפס מה מצד פעלותיו, ומחשבתו יתברך נפרת מתוך מעשיו, ונפלאותיו יתברך נראים אצלנו מהברואים שלו, שברא הרבה מיני בני אדם חלוקים בדעותיהם ושונים בתכונת איברייהם, והן מעידין על אחדותו יתברך האחד הפשוט האמתי וכו'. וכמו שאמרו חז"ל (סוטה יז) תכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע דומה לכסא הכבוד. והגם שבנדאי אינו באפשרי להשיגו יתברך, כי הבורא יתברך שמו הוא אין סוף ובלתי משג, אף על פי כן כשיעבד האדם על זה בכל נפשו ומאדו זמן רב, יבוא על כל פנים באפס מה, להשיג הקדשה העליונה הנשפעת עליו ממרום.

ועל ידי אתערותא דלתתא שלו בתם לבבו, ועל ידי שיקים המצות עשה של ואהבת לרעך כמוך באחיו בני ישראל, לאהב כל אדם מישראל מחמת הניצוץ הקדוש שנמצא בו, יבוא מזה לקיים ואהבת לרעך כמוך בהבורא יתברך, שהוא נקרא גם כן הרע הנאמן לישראל, כמו שכתוב (משלי כו ט) רעך ורע אביך אל תעזב.

אם השי"ת נותן לרשע חיות מסתמא רואה יותר טוב מהאדם

ובפרט שראוי לאהב לכל אדם מישראל, ואפלו מי שנגאה בעיני לרשע גמור. כי יחשב בדעתו הלא השם יתברך ברוך הוא בנדאי רואה ומסתכל יותר ממני, כי האדם יראה לעינים (שמואל א טו ז), במעשה האדם לכו, ולא במחשבתו של אדם שלא יצא עדין לידי פעל ומעשה. אבל השם יתברך ברוך הוא הוא יראה ללב, ובמה שהוא בפנימיות מחשבתו של האדם, ואף על פי כן הוא נותן לכל האדם החיות שלו, מסתמא השם יתברך ברוך הוא יודע ומסתכל היטב ממני וכבר אמרו חז"ל (תו"כ קדושים יט יח) על מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך, שהוא כלל גדול בתורה (פרשת ויגש):

זהב המנורה

רבי זושא מאינפולי זיע"א

כשרואה בחברו חטא ימצא זאת גם בעצמו

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא (ט יז) פרש הרב הקדוש רבי זושא זיע"א,

עליו הינו על עצמו, אם ראית חטא באדם מישראל ואתה בא להוכיחו, אל תשא את החטא עליו, אלא עליך תשאנו, בקש ותמצא את החטא או בדומה לו גם בקרבך:

צמח ה' לצבי

רבי צבי הירש מנדבורנא זיע"א יש לאדם לשמח אם בזהו חברו או הרע לו

ותהיה מן הנעלבים ואינם עולבים וכו' שמחים ב'סורים' וכו' (שבת פח:), רצה לומר שיש לשמח מאד אם בא לו איזה חרפה או דבר רע מן אדם, והאדם ההוא הוא ודאי שליח מהקדוש ברוך הוא כמו שנאמר (שמואל ב טו ט) 'ה' אומר לו קלל' והוא השבט של ה' יתברך, וכי יש לאדם המכה לכעס ולנקם ולנטר להשבט המכה אותו, ואדרבה אם יודע שנתחבי מיתה והמושל רחם עליו והפה אותו בשבט קלה ופטרו, ראוי לו לשמח באותו השבט ומכל שכן שלא לשנא ולנקם בהשבט.

ויזכר תמיד מה שכתב הרב חיים וויטאל I"ל (שערי קדושה ח"א שער ו): ואם עיני שכל לך הנה לך לרדה ולבקש את מי שיחרפך ויגדפך, כי חיים הוא נותן לך.

על כן יש לו לקבל בשמחה גדולה מכל אדם, ומכל שכן מאשתי שהוא בנדאי אוהבת אותו בשעת מעשה שהיא מקללת ומחרפת, וזה סימן מבהק שהיא מכרחת על זה פנ"ל, על כן יחזל לה תמיד ולא ישנאה עבור זה ויעבר על 'לא תשנא' וגו' (ט יז), ואדרבה אהבה עבור זה, כי מה לו לבקש אחרים שיחרפוהו והם עושים בשנאה גדולה ועושים עברה, והיא עושה זאת באהבתה אותו ואין עברה כל כך בידה, והיא נותנת לו חיים (אלפא ביתא ערך מחילה):

שומר אמונים

רבי אהרן קאטה זיע"א

בעת נסיון יתחזק באמונה ויתפלל שאף מתחרהו יצליח

ולפעמים שהקדוש ברוך הוא רוצה לנסות האדם, או מסבת הקטרוגים שעליו, הן מגלגול זה והן מגלגול הקדום, מתלבש זה הקטרוג בזה האיש המקפח פננסו, כמאמר רז"ל (סנהדרין ח) מגלגלים חובה על ידי חב.

ואם האדם חזק בטחונו באלקינו, אז הקדוש ברוך הוא מראה לו פלאות,

אדם נוגע במה שמוכן לחברו כלום, רק הקטנות אמונה שבו גורמים לו אלו המחשבות ודאגות.

ואל תהי שוטה בהול ונרדף, מפני חשבון זה הסבה לעבר על 'לא תקם ולא תטר' (ט יח), 'ולא תשנא'. ורב עברות שבתורה, מפני העדר אמונה (מאמר הבטחון והתחזקות):

ולא ידברו כלום, רק ישימו בלבם בטחון חזק על ה', וראו פלאות גדולות בעזרת ה', וכתוב (מלאכי ג ו) 'כי אני ה' לא שניתי בכל עדן ובכל זמן.

וכן זה הפלל בכל הדברים שבעולם, שלא לירא משום הקפחות, הן בגשמיות והן בדבר השני לרוחניות לקדשה ומצות והרבצת התורה וכדומה, כי אין

ושניהם נושעים בפרנסה, או שהקדוש ברוך הוא מפיל שונאו לפניו, אבל על זה אסור לבקש, רק שהקדוש ברוך הוא יעזר לשניהם, כי זה גם כן מפלל בטחון, שלא ירצה לראות צער בתורה.

והיו מעשיות כאלו, בהרבה אנשים שצוו להם הצדיקים לעמד בנסיין בתקף, נגד המקפחים אותם פרנסתם, ולא יתקוטטו

פרשת אחרי

אמרות טהורות

רבי שמעון שלום מאמשינוב זיע"א

בהסתכלות במי שהשיג את התאוות בהכרח מקבלים געול ומאוס מהם

אבי אדוני מורי ורבי זצ"ל דבר בקדשו בשם הרבי רבי בונים זצ"ל מפשיסקה, אז דער וואס וויל זיך אוס ארבייטן פין תאוות, דעקור זאל אהן קוקען דעהם וואס האט שוין דאס אלעס, וועט עהר זעהן וואס פיר איין פנים עהר האט גיקראגין דער פון, וועט עס עהם מוזן פיר מיאסט ווערין [התפזר לעבד על עצמו בענין התאוות, יביט ויסתפל במי שכבר יש לו את כל התאוות, ויראה אלו פנים קבל הלה מכף וכיצד הוא נראה, ואזי בהכרח ימאסו עליו התאוות].

וכזה פרש אבי אדוני מורי ורבי זצ"ל, **כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה** וראיתם איזה פנים יש להם מזה, זה יגרם לכם שימאסו בעיניכם המעשים הרעים האלו ולא תעשו כמעשיהם:

ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני ה' (יה)

(ה)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

שמירת כל המצוות תלויה בשמירת הברית

ושמרתם את חקתי ואת משפטי היא שמירת הברית, דחקים ומשפטים גימטריא 'ברית הויה' כמו שאמרנו, לומר דשמירת החקים והמשפטים תלויה בשמירת הברית, דאם אין שמירת הברית אין כל. וזהו שמשום אשר יעשה אתם האדם וחי בהם, דחי רומז לברית, משום דהברית רמזו ביסוד, והיסוד נקרא 'חי', להכי קאמר דשמירת החקים והמשפטים תלויה בקיום ושמירת הברית הנקרא 'חי', לפיכך אמר וחי בהם.

ד'אחת (יחידה) המאירה ביום הכפורים צריכה לפעל בכל ימות השנה, שכל אחד מישראל יהיה במעמד ומצב כזה, שפנימיות לבו תאיר אצלו בגלוי באפן שכל עניני תורה ומצות יהיו אצלו לא (רק) באפן של על וכפיה, כי אם שזה יהיה חפצו ופנימיות רצונו, ובמילא מקימם באפן כאלו מאליו וממילא, 'אשר לא צוה אתם', על דרך מנפשיה כרע (ראה ירושלמי ברכות פ"ב סה"ד. תוס' שבת ק"ח, ב סד"ה עיון), למעליהם,

וכמו שהוא בנוגע לענין התענית ביום הכפורים: מצד גדל מדרגתם דבני ישראל – שביום הכפורים הם 'דוגמת מלאכי השרת', הנה זה שאין אוכלים ביום הכפורים הוא לא רק מצד הצווי אלא שמצד קדשת היום 'מי רוצה לאכל! (פירוש פתגמו של הרה"צ כו"ר הרב לוי יצחק מאבןדטשום), ועד כדי כך שהתענית ביום הכפורים הוא ענין של ענג, כמו שנאמר 'לחיותם ברעב', שמקבלים חיות (תענוג) מהרעב גופא.

וזוהי ההקדמה דהאמירה 'אחרי מות שני בני אהרן בקרבם לפני ה' וימתו', שמצד גדל קרבנותם ודבקות נפשם בה' עד כלות הנפש, נפעל ונמשך בכל אחד מישראל שיאחת בשנה ביום הכפורים יוכל לבוא לגלוי פנימיות נפשו בדבקות לה', באפן שלא יצטרך לצווי לקיים רצון העליון.

אלא שבחנפת המשפן ביום שמיני למלואים היה זה באפן ד'וימתו', כלות הנפש בפעל, פנין שאז הצריך ש'יתקדש הבית (במדיעיו של מקום). אבל לאחרי זה, הרי גלוי בחינת פנימיות הנפש דכל אחד מישראל צריך להיות דוקא באפן ד'ולא ימות', נשמה בגוף דוקא, באריכות ימים ושנים טובות, לעשות לו יתברך דירה בתחתונים (חל"ב עמ' 103 ואילך):

כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה וכו' וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו (יה ג)

אחרי מות שני בני אהרן בקרבם לפני ה' וימתו (טו א)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

הזכרת מיתת בני אהרן ע"י מיתת נשיקה - הקדמה לענין כניסת כהן גדול לפני ולפנים

יש לבאר גם לפרוש האור החיים מה שנקתב כאן דוקא על דבר (מעלה עבודת ה) מיתת בני אהרן שהיתה באפן ד'בקרבם לפני ה' וימתו', משום שענין זה הוא הקדמה לפרשה הבאה שבה מבאר על דבר כניסת כהן גדול אחת בשנה לפני ולפנים:

תכן עבודת יום הכפורים, שהכהן גדול נכנס כשליח כל ישראל להקטיר קטרת לפני ולפנים, היא כניסת פנימיות דכל אחד מישראל במקום המקדש ולפני ולפנים שבעולם, שבו שורה ומתאחד קדשת ה' (שילכו מקום הארון אינו מן המדה, לפי שבו האיר ונתגלה בחינה שלמעלה מן המקום במקום הגשמי דקדש הקדשים).

וזוה גופא הטעם שיום הכפורים מכפר 'כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו' (טו ל), כי כל ענין חטא ועון (מבדלים בינם לבין אלוקים) (ישעיה נט ב) הוא רק מצד הדרגא שבני ישראל הם מציאות בפני עצמם, והתקשרותם לה' היא על ידי קיום גזרותיו, ולכן על ידי זה שעוברים ורומזים לצלן על צווי השם נעשה חלישות בהקשר.

אבל כאשר מתגלית בבני ישראל פנימיות הנשמה, שגם בשעת החטא היתה באמנה אתו, שהיא חבוקה ודבוקה בך, יחידה ליחיד, שזה שיה' ל'לפני ה'', פנימיות ולמעלה (משם) הויה – מצד בחינה זו מתבטלים החטאים והעונות שנעשו בכחות החיצוניים של האדם (וכמבואר כ"ז בארוכה בלקו"ש ח"ד עמ' 1151 ואילך. ובכ"מ).

ועל דרגא זו דיום הכפורים נאמר בסיום הפרשה 'והיתה זאת לכם לחקת עולם גו' אחת בשנה' (טו לד), דדרגא זו

כְּשֹׁמֵר הַבְּרִית שׁוֹרֵה הַקֹּדֶשׁ הַנִּקְרָאת חַיִּים

אי נמי וחי בהם לרמזו, דהקדשה בקל מקום היא הנקראת חיים, והסטרף אחרא נקראת מנות, ולא שיף שתשרה הקדשה על האדם שהיא החיות, זולת בשמירת הברית, לפיכך אמר וחי בהם, דהינו שתשרה עליו הקדשה הנקראת חיות. והגדר לזה, אני ה' חשב שאני בין עיניך, ובזה לא תטה ימין ושמאל:

איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו (יה ו)

חיים וחסד

רבי חיים חייקא מאמדורא זיע"א דברי תוכחה נוקבים על אותם המטפחים את גופם והנאת בשרם

ואהובי אחי תראו בחקמתכם ובעינא פקיקחא קול הצנחא אשר צוח ככרוכיא רבי שמעון בר יוחאי הקדוש

ותמהתי נשגבה עליהם, אשר אוכלים בשר כבד ומסרבליים בשר כבד וכרסם בין שניהם עד ששמן לבם והשע עיניהם מראות האמת. ובנדאי כשזה קם זה נופל, כשהגוף קם הנשמה נופלת חס ושלום, ואינם יודעים בענין העמדת נפשם בין ימינם לשמאלם, ועל חיי עצמו לא חס כו'.

ומאין בא להם הידיעה הזאת, אם מרב אכילתם הלא ידוע זה שאמרו חז"ל (תנר"א פכ"ו) עד שאתה מבקש שיכנסו דברי תורה בלבך בקש רחמים שלא יכנסו מותרים מאכל במעיך, והראוי שכל אכל תתעב נפשם כו'.

וכבר הזכירנו התורה בזה איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו, פרוש שלא נהיה שאר אל הבשר, רק אנחנו נקרא 'ישראל עם קרובו' מקרבים להקדוש ברוך הוא ולא להגוף (אגרת קודש):

פרשת קדשים

יראת ה', ואז יגרם שיתקדש שמו הגדול בזה על ידי אנשים אשר הם בנדאי חשובים ועושים מצות ומעשים טובים, ואף על פי כן הם בעיניהם כאין נגד הבורא, וזהו שנתגדל שמו ברבים. כן יתן לנו השם יתברך מדת ענוה ושאר מדות ישרות, אמן:

וכי תזבחו זבח שלמים לה' וגו' ביום זבחכם יאכל וממחרת (יט ה-ו)

דברי ישראל

רבי ישראל ממודר"ץ זיע"א

החפץ לזכות לשלמות ימנע מלדאג דאגת מחר

וכי תזבחו זבח שלמים לה' וגו' ביום זבחכם יאכל וממחרת. פרוש, הרוצה להיות קונה שלמות, היסוד הוא אמונה ובטחון, שלא ידאג דאגת מחר, כמאמר חז"ל (סוטה מח:): כל מי שיש לו מה שיאכל היום ואומר מה אכל למחר הרי זה מקטני אמונה.

וזה שאמר ביום זבחכם יאכל וממחרת, הינו שלא ידאג דאגת מחר מה אכל למחר, אלא פאלו יש לו מוכן להיות וממחרת.

[הנהגה בעל האמרי שאול זיע"א]: ויש לומר זהו הפתוב 'הקדשים לבקרים רבה אמונתך' (איכה ג כג), פרוש אם האדם הוא

עליו השלום (וזהו ח"א ס"ב). אטימין אודנין וסתימין עינין דנימין בחוריהון, ותמהיותו היה, הלא כל הגוף הוא כחור קטן נגד החיות החופף עלינו אשר לגדלותה ולערפה אין סוף, ואיך מחליפין אור גדול כזה בשביל הנאה מועטת אשר להגוף שהוא כלה ונפסד, וכאשר אינו ישן מתארת הגוף הוא טועם שינת החיות חס ושלום שתהיה ישנה בעולם העומד.

כמו שראיתי רבים בני עמנו אשר פרוצו להם הגדר לעשות בטניהם אלהיה"ם וחקלכמו סגרו, ולשונם חרב חדה, ויש לאל ידם לדבר על עובדי השם יתברך ויתעלה והם פצרו פיהם לבלי חק להתעולל עליהם רשע אשר לא כן הוא, על הצדיקים אשר מימיהם לא טעמו טעם חטא ולא נהנו מהעולם הזה אפלו כמלא נימא, רק עושים רצונו של מקום ומוסרים נפשם וגופם וממונם רק לקדש שמו יתברך ויתעלה וכו'.

המלכים הקדוש ברוך הוא, הלא אני עפר רמה ותולעה מלא עונות ופשעים, ואחר כך חושב בעצמו מהיום והלאה אני מקבל עלי על מלכות שמים באמת ובלב שלם, וכן בכל יום יום ילף ממדרגה למדרגה וישמע חכם ויוסיף לקח.

וזהו דאיתא במסכת שבת (כא:): גר חנפה בית שמאי אומרים כו', ובית הלל אומרים מוסיף והולף. פרוש, לפי שבכל יום מהח' ימי חנפה כאשר מקים מצוה, ומצוה גוררת מצוה (אבות פ"ד מ"ב), אזי מתדבק לעבודת הבורא ברוך הוא, ובכל יום כאשר עושה עוד מצוה אזי מתדבק יותר להבורא ברוך הוא, ונמצא אז רואה גדל שפלותו, כי כל מה שהוא קרוב יותר אל המלך אזי נראה יותר בעיניו גדל שפלותו, ובזה יהיה יכול לבא אל מדרגת אי"ן ולענוה יתרה. ובית הלל שהיו במדת ענוה ביותר על כן אמרו דבריהם 'מוסיף והולף' כנ"ל.

הרמז בלשון המדרש

וזהו פונת המדרש קדשים תהיו, יכול כמוני, תלמוד לומר כי קדוש אני ה', קדשתי למעלה מקדשתכם - דהינו מחמת רב קדשתכם אזי נתקדש שמי ביותר. וזהו קדשתי למעלה - דהינו שנתקדש שמי, מחמת קדשתכם.

והנהגה מה טוב ומה נעים לכל איש הישראלי להתדבק במדת ענוה, וכמאמר הפתוב (משלי כב ד) 'עקב ענוה

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

קריאת פרשת קדשים מביאה קדשה

נראה שקריאת הפרשה של קדשים מביאה קדשה על האדם, ובזהר הקדוש (ח"ג פא.) דכד מטאן חב"ייתא לפרשתא דא הוו חדאן, ורחוק לומר דהשמחה היתה מחמת דכפרשתא דא אתחדשו רזין עלאין דאורייתא לכו, כנראה מפשטות לשון הזהר הקדוש, שהרי בכל הפרשיות לא נמנעו מהן רזין עלאין, אלא ודאי שהשיגו תוספת קדשה עליונה, ואולי זה גרם להם שגם החודשין ברוזין עלאין הנה להם באפן אחר, ואין אתנו יודע עד מה:

'קדשים תהיו, (יכול כמוני, תלמוד לומר כי קדוש אני ה', קדשתי למעלה מקדשתכם, ויק"ר כד ט) (יט ב)

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א

קדשתי למעלה מקדשתכם - קדשתי מתעלית על ידי קדשתכם

הנראה לי בזה, וכבר האריכו הקדמונים בענין הזה, דהינו במה שיכול האדם לגשת אל עבודת הקדש, איזה עבודה שהוא בלב הני אומר זה תפלה (תענית ב.), דהינו במה שנותן נגד עיניו גדלת הבורא ברוך הוא, אומר מה אני לבקש ולזעק לפני המלך הגדול מלך מלכי

עפה שהנהך זקן ושיבה נזרקה בך, תגות עוד מעט על משכבך למען תוכל להתפלל תפלתך בכת ובכונה.

עניתי לו, 'מפני שיבה תקום' מפרש אני בך: מפני שאמה זקן ושיבה, 'מפני' מלשון נתינת טעם, לכן 'תקום' בחצות לילה לעשות תקון חצות. ואדרבא בגיל הזה עוד יותר צריכים להתגבר ולהוסיף בעבודה, כי אם לא עכשו אימתי:

מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך אני ה' (ט לב)

לקוטי תורה

רבי שניאור זלמן מלאדי זיע"א
מי שדברי תורה חקוקים בזכרונו הקדוש ברוך הוא שוכן בתוכו גם בשעה שאינו עוסק בה

'והדרת פני זקן', זה שקנה חכמה. 'שקנה' הינו כמו שפתיב (ירמיה ב ח) 'ותפשי התורה', דהינו מי שתופס במח הזכרון וחקוק על לוח לבו תמיד, כמאמר רז"ל (תענית י) איזהו תלמיד חכם כל ששואלין אותו דבר הלכה כו', שאז מצוה לעמוד מפניו גם בשעה שאינו עוסק בתורה, לפי שהקדוש ברוך הוא שוכן עד בקרבו גם בשעוסק במלי דעלמא, מאחר שהתורה חקוקה במח הזכרון שבנשמתו ועל לבו, ואורייתא וקודשא בריך הוא פלא חד.

לזאת כל איש נלכב אשר ידבנו לבו ובלתה נפשו לדבקה בו תתברך בתמידות, ולהיות ה' שוכן בקרבו תמיד בלי שום הפסק ופרוד לעולם אפילו רגע אחד, יקנה לו התורה במח הזכרון שבנפשו, שאז גם אם עוסק בצרכי הגוף, הרי התורה היא בבחינת עלמא דאתפסיא שבנפשו שמאיר בו יו"ד של שם הנוה, שלכן בפרשה קדש לי כל בכור' כתיב בה 'ולזכרון בין עיניך' בנודע.

ובזה יובן טעם למה שכתוב בהלכות תלמוד תורה בשם הספרי, שמצוה על כל אחד ואחד לידע כל התורה שהן כל תרני"ג מצות ודקדוקיהן כו'. והינו להמשיך אור ה' על כל תרני"ג פחות שבנפשו האלקית בפטרותיהן, וכמו שכתוב (שיר השירים ד ז) 'פלף יפה רעיתי ומום אין בך', 'פלף' דייקא, שלכן גם שרש המשכה זו למעלה לכול תרני"ג, ונקרא בשם אדם ו'על דמות הפסא דמות כמראה אדם' וגו' (יחזקאל א כו).

אך מחמת צוק העתים וקצר רוח דעת המשיג ועמק המשיג, על כל פנים

ושלום, תקבלם באהבה, כי כמוך - כמו שאמה הוא, הינו לפי מעשיך, אני ה' - בעל הרחמים, עדין אני מתנהג עמך ברחמים פנ"ל:

ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם וכתבת קצקע לא תתנו בכם אני ה' (ט כח)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א
עונות האדם חקוקים על עצמותיו אפשר לרמוז, דהנה ידוע כל עון שאדם עושה, הפל נחתם ונרשם בנפשו ובעצמותיו, כמו שאמרו, הרשע עונותיו חקוקים על עצמותיו. ובנין כל גוף האדם הוא על העצמות, וכשיהיו עונותיו חקוקים על עצמותיו, נמצא כל הגוף נסתר ונאכזר, שהרי העמודים של הגוף אכלם עש.

וזהו שאמר ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם, דהינו אל תעשו העון שגורם שיהיה רשם לנפשכם. וגם פן העון גורם עד שיכתב על עצמותיכם, והעון הנכתב על העצמות זהו סימן מבהק לחבור הגוף.

וזהו שאמר וכתבת קצקע פתב הגורם לקצקע על הבינה, שהוא הגוף, וזהו הנכתב על עצמות, לפיכך השמרו מן העון. ואם אתרע ותטאתם, חזקו ואמצו ועשו תשובה פראוי כדי שימחה מה שנכתב, וזה משמע ממה שאמר לא תתנו בכם, דדרשינן לה לשתי פנים, האחד כמשמעו, לא תעשו עון שבשבילו יתן בכם יחס פתבת קצקע, וזהו לא תתנו לא תגרמו שתתנו בכם הרשם.

והשני, אם אתרע שעברתם ונרשם בכם העון, מיד עשו תשובה ולא תניחו אותו הרשם בכם, כי על ידי תשובה פראוי מחה ימחה אותו העון ויעבר והנה איננו, ויהיה פרוש לא תתנו בכם לא תניחו רשום בכם, כמו 'ולא נתן סיחן' (כמדבר כא

כג):

מפני שיבה תקום (ט לב)

פנים מאירים

רבי אהרן אריה מפרמישלאן זיע"א
המענה לטענת היצר שבגיל זקנה אין לקום בעוד ליל אמר מוהר"ר רבי אהרן אריה מפרמישלאן: בא אלי הבעל דבר, ואמר לי: הלא כתיב בתורה 'מפני שיבה תקום', החיוב לקום לתורה ובעבודה ותקון חצות הוא רק 'לפני שיבה', קדם שיזקין האדם, לא כן

מקטני אמנה ודואג על יום מחר, הרי כאשר אתא בקר איתנו חדש הוא אותו היום אצלו, כי עוד מאתמול עמדה דאגת יום המחר מול עיניו. אבל אימתי הבקרים הם חדשים, הוא רק כאשר רבה אמונתך, פשיש לו אמנה רבה ואומר ברוך ה' יום יום:

לא תשנא את אחיך בלבבך וגו' ואהבת לרעה כמוך אני ה' (ט יז-ח)

דברי תורה

רבי חיים אלעזר ממונקאטש זיע"א
באור הפתוב בדרך צחות על עינו האחדות בין אחים

שמעתי דרך צחות מהרב הקדוש המפורסם בפקמתו מורנו הרב ברוך הלברשטאם זי"ע אבד"ק גארליץ, על הפתוב לא תשנא את אחיך בלבבך, ויש לתמה לכאורה הלא כתיב ואהבת לרעה כמוך אם פן כל שכן שמחייב לאהב את אחיו אף עצמו ובשרו.

אלא ודאי דגרע בזה קרובים, הינו אחים יחדיו (משארי בני ישראל), כי על פי רב המה אחים שונאים זה לזה מפני ירשת אבותם או קנאת אחיו שאוהב לאחד יותר מחברו וכיוצא, וכהנה הקרובים ביותר זה לזה יותר המה שונאים זה לזה.

על כן הזהירה התורה הקדושה לא תשנא את אחיך בלבבך, שעל כל פנים אם לא תאהב אותו - פראוי לאחים טובים ונוחים זה לזה - על כל פנים לא תשנאהו. וזה שאמר לא תשנא את אחיך וגו', הינו על כל פנים בשב ואל תעשה לא תשנא אותו פנוצר, מה שאין פן שארי בני ישראל יוכל לצאת ואהבת לרעה כמוך, הינו אהבה בלב ובפעל ולא שלילת השנאה פנוצר:

ואהבת לרעה כמוך אני ה' (ט יח)

לקוטי מוהר"ן

רבי נחמן מברסלב זיע"א
קבלת יסורים באהבה על ידי שידוע שלפי מעשיו מגיע לו יותר

ואהבת לרעה כמוך אני ה'. הינו שתקבל באהבה, כל הרעות והיסורין הבאים עליך, כי ראוי שתדע, שלפי מעשיך אחר כל היסורים והרעות שיש לך, עדין הוא מתנהג עמך ברחמים, כי היה מגיע לך יותר ויותר חס ושלום לפי מעשיך. וזהו ואהבת לרעה - שתאהב הרע שבא לך, הינו הרעות והיסורין הבאים עליך חס

ומזה יצא לנו מוסר השפלה לכל איש פרטי אשר בעת שהוא במדרגה התחתונה והנמוכה ביותר, שאז יוכל חס ושלום לומר אל לבו נואש שיידמה בעיניו אשר לא יוכל עוד להיות לו תקומה חס ושלום, אבל איש נבוכ ילכב ישפיל וידע מה שכתבנו, שמשפלה המצב ביותר יש ביכלת שיהיה נצמח מזה העליה, וכן הוא המדה וגלגול הסבה.

והנה אמרו ו"ל בזהר (ח"ג פ"ו): **מפני שיבכה תקום** בתיובתא, שיקום קודם שיגיעו ימי הזקנה והשיבה, והינו על פי בימי השיבה והזקנה אי אפשר להתחיל אז בעבודה אם עוב והפסיד את שני נעוריו.

אמנם בדרך מליצה נראה לי לומר לפי דרכי, דאף כי טוב לגבר שישא על מנעוריו ואינו דומה העובד מילדותו ועד זקנה ושיבה, למי שכבר עברו עליו חס ושלום רב שנותיו ולא פעל בהם כלום, אמנם מי שכבר עברו רב שנותיו ולא פעל ועשה כלל בעבודת השם ורוצה אז להתחיל בעבודה, אל יתאש עצמו לגמרי, כי חנון ה', ועל זה נאמר (תהלים א' ז) 'תשב אנוש עד דכא'. ולפי דרכנו הנ"ל יאמר דאדרבה היא הנותנת, כיון שהוא אז בשפלה המצב ביותר, אם ירצה יהיה לו תקומה ורחי הוא פמבאר (פרשת קדושים ד"ה במדש כששמע):

תפלה למשה

רבי משה מאהעל זיע"א

כל אחד מישראל מיעד לעשית נפלאות

ואבדל אתכם מן העמים להיות לי (כ טו). כי על דעת כן נתנה התורה לנו דיתקיים ואתם תהיו לעם ואנכי אהיה לכם לאלהים (ירמיה יא ד), דהינו שיתגלה אלהותו עלינו לעין כל על ידי שיקבל תפלתנו, כמו שנאמר (ישעיה ל יט) 'חנן יחנך לקול זעקתך כשמעתו ענך'.

אבל לעוד יותר מזה אנחנו מוכנים, שהנפלאות שהשם יתברך עושה, כל אחד מישראל יעשה, וכמו שהיו ביהודי סגלה משה ויהושע אליהו ואלישע רבי פנחס בן יאיר ורבי שמעון בן יוחאי ודומיהן שהחיו מתים ופקדו עקרות וקבעו נהרות, ככה יהיה בכל המון ישראל. והינו **ואבדל אתכם** מן העמים, דהינו הבדל מדרגה, ולא חלוף בפחות ויתר, פמבאר בכונרי (תפלה למשה מ):

רק שתתחזקו ועצמכם בשמחה על שזכיתם להיות מן העובדים לפניו יתברך, ולגרם לו נחת רוח בעבודתכם:

קדשת יום טוב

רבי חנניה יום טוב ליפא מסינעט זיע"א

גם במצב הכי ירוד ואף בימי הזקנה יש לאדם תקוה להתקרב לבורא

הנה רמז בכאן למה שאנחנו עתה בגלות החל הזה המר והנמרה, ובכל יום ויום אנחנו נשפלים ביותר פוחת והולך בעונותינו הרבים עד כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו (תהלים מד טו), וכמעט אי אפשר להיות עוד בתכלית השפלות ביותר.

ואך בזה תקונו חזקה אשר כיון שאנחנו נשפלים כל כך, אזי מן המכרח שעתה יהיה הזמן אשר יהיה לנו עליה השלמה ועלה נעלה משוחה עמקה לאיגרא רמה, כי בעת אשר השפלות כל כך בדיוטא התחתונה שאי אפשר עוד ביותר, אז מכרח שיהיה נצמח העליה, והירידה היא צרך עליה בהכרח שיתהפף הסבוב.

וכבר אמרו (סוף מסכת מכות) רבי עקיבא ראה שועל יוצא מבית קדשי קדשים, התחיל מצחק, אמרו לו מה אתה מצחק, אמר להם עד שלא נתקים נבואתו של אוריה לא נתקים גם נבואתו של זכריה, יעין שם. ירצה גם כן לכונה הנ"ל, כיון שנתקים הנבואה להיות בשפלה המצב ביותר, על כן בהכרח שיצמח מזה העליה גמורה.

ואשר כי כן היה קודם בריאת עולם שהקדוש ברוך הוא היה בונה עולמות ומחריבן, בסוד שבירת הפלים שהיה מכרח להיות פושט צורה ולובש צורה, ואף מהשבירה נצמח בריאה חדשה כאשר כתבתי מזה כבר בארץ, ואף מזה אשר שחה לעפר נפשנו ודבקה לארץ בטננו (תהלים מד טו), על ידי זה 'קומה עזרתה לנו וגו' (פסוק כז שם).

וזה שאמר נפלה לא תוסיף, הינו אם נפלה כל כך אשר היא בגדר שלא תוכל לנפל עוד, אזי 'קום בתולת ישראל', שמזה יהיה לנו תקומה, והדברים עתיקין, עין בספר ישמח משה בהקדמתו מה שכתב שם בשם דודו בעל המתבר ספר דרישת ארי.

לפחות ישתדל לקבל עז ותעצומות לקנות ולחקק במח הזכרון שבנפשו ה' חמשי תורת משה אשר כתב מפי הגבורה, שהן שרש כל התורה שבכתב ושבעל פה, כנודע שרבי עקיבא היה דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות, רק שהן בהעלם גדול בעלמא דאתפסיא, ומעלמא דאתגליא היא התורה שבעל פה על כל פנים לפחות יקנה ויחקק סדר קדשים הנקרא חכמה בדברי רז"ל ומכפר עונותיו של אדם כמו שכתב האריז"ל:

חזק ונרתחזק

דברי בינה

רבי יצחק יעקב מביאלא זיע"א

יש לזהר משפלות המביאה לעצבות

אל תפנו אל האילים. על 'אילים', פרש רש"י ז"ל: אילים לשון אל, כלא הוא חשוב. כי באמת עקר עבודת האדם היא לבוא לבחינת השפלות האמתי, ולהיות בעצמו בחינת 'לא הוא חשוב'.

אבל יוכל להיות בזה גם עצת היצר, שיבוא על ידי זה לבחינת עצבות חס ושלום, שיחשב בקרבו לאמר הלא אתה כלא חשוב, כאין ואפס, ומה תועלת יוכל לצמח מכל מעשיך - ועל ידי זה החשבון יוכל חס ושלום להתבטל מכל וכל.

אבל צריך האדם לחזק עצמו תמיד, ולבוא לבחינת שמחה אמיתית בהשם יתברך - אשר הוא פככול ברא אותו, בודאי יגיע מאתו גם כן תענוג ונחת רוח אליו יתברך על ידי עבודתו - ובזה יצא מבחינת העצבות חס ושלום.

וזה ענין הכתוב 'שמחתי ה' בפעליך' (תהלים צב ה), שזה בעצמו שאתה פעלתי ובראת אותי - מזה אני אשמח בשמחה אמיתית, אשר ודאי אוכל לגרם תענוג ונחת רוח לפניך.

הרמז בפסוק

וזה אל תפנו אל האילים, הגם שבאמת צריך האדם להיות תמיד בבחינת 'אילים', שיהיה בעיני עצמו 'כלא חשוב', אבל אל תפנו ותרחקו על ידי זה מעבודתו יתברך, להיות הולך פנוי ומבטל חס ושלום,

אוצרות גאוני הדורות

אחרי מות שני בני אהרן בקרבכם לפני ה' וימתו (טו טז)

חדר נא"ה

רבי נסים אליקים זצ"ל

הענש על המחשבה

ידוע דנדב ואביהו נענשו על שאמרו 'מתי ימותו שני זקנים הללו וכו' (סנהדרין נב), וכתב הרב לקט יוסף דוקא אם הקב"ה מעניש על המחשבה.

ולי נראה על פי מה שכתב הגאון חיד"א ו"ל בספר מדבר קדמות משם הרב אספקלריא המאירה, דבגן עדן העליון מענישין על המחשבה. והכא בבית קדש הקדשים הוא דומה לגן עדן, ובודאי מענישין על המחשבה, דמחשבה פוסלת, ובפרט שהקב"ה מדקדק עם חסידיו.

וזהו אחרי מות שני בני אהרן, והטעם שנענשו משום שהיו אומרים מתי ימותו שני זקנים, והא אין הקב"ה מעניש על המחשבה, לזה אמר בקרבכם לפני ה', לכן וימתו.

חולת אהבה

רבי צמח הפה"ן זצ"ל

הסבות שבני אהרן מתו רמוזות בפסוק

יש לדקדק, מדוע אמר הפסוק "שני בני אהרן" ולא הזכיר את שמם. עוד יש לדקדק, שהיה די לומר "בני אהרן", ומדוע הצריך לומר "שני", שהרי כבר מפרש בפירוש שמיני שמתו שנים מבני אהרן. עוד יש להבין, מאחר שפבר נאמר "אחרי מות" מדוע חזר ואמר "וימתו".

והנה, מצאנו כמה סבות לכך שמתו נדב ואביהוא. במדרש (ויק"ר כ, י) מובא, שמתו על שלא נשאו נשים. עוד מובא במדרש (שם, ח), שמתו על שלא נטלו עצה זה מזה. ובספרא (שמיני) מכילתא דמילואים אות לב מובא, שמתו על שלא נטלו עצה מאביהם.

ומעתה יובן, שפא הפסוק לפרש את הסבות שנדב ואביהוא מתו. ולזה אמר "שני בני אהרן" ולא פרש את שמם, כדי לרמז שמתו על שלא נשאו נשים ולא השאירו בנים אחריהם שעל ידם יזכר שמם. ואמר "שני" כדי לומר שלא נטלו עצה זה מזה ולא השוו בעצה אחת אלא נחלקו ביניהם. ואמר "בני אהרן" לומר, שאף שאביהם קיים לא נטלו עצה ממנו.

נראה לפרש על פי הגמרא במסכת שבת (טז) גבי אלישע בעל כנפים, שפעם אחת גזרה מלכות רומי הרשעה גזרה על ישראל שכל המניח תפלין ינקרו את מחו, והיה אלישע מניחם ויוצא לשוק, ראהו קסודר אחד רץ מפניו ורץ אחריו, וכיון שהגיע אצלו נטלן מראשו ואחזן בידו, אמר לו מה זה בידך, אמר לו כנפי יונה, פשט את ידו ונמצאו כנפי יונה וכו'.

והקשו בתוספות (ד"ה נטלם) היאך נטלן מראשו, והא קמא לן בסנהדרין (עד) דבשעת הגזרה אפלו על מצוה קלה יהרג ואל יעבר, ואפלו לשנויי ערקתא דמסאנא אסור, עין שם מה שתרצו. והר"ן תרץ, דהני מלי לעבר על מצות לא תעשה, אבל לא גזרו להרג ואל יבטל מצות עשה, כיון שאינו עובר בידים.

וזהו שאמר ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם וגו', דהינו במצות עשה לעשות אותם וחי בהם, שאין מצוה להרג ולא יבטל.

חמש הגבורים

רבי שמואל אהרן ראב"ן זצ"ל

כונת המצוה לשם שמים

יש עוד לפרש מה שכתוב 'אשר יעשה אתם וחי בהם אני ה'', והענין כי על ידי פעלת המצוה שהאדם עושה נכרא מזה פרקליט (אבות פ"ד מ"א) וגוף המלאך, ועל ידי המחשבה שאדם מחשב לעשות המצוה למען כבודו יתברך שמו, על ידי המחשבה הטובה ההיא נעשה ונכרא ממנו נשמה וחיית להמלאך. אך באם חס ושלום האדם עושה המצוה בלא דחילו ורחימו ובלא פונה, אז אין חיות במצוה ההיא, והוא כגוף בלא נשמה.

והנה באמת אף דקמא לן (ע"י שו"ע או"ח ס"ו ס"ו) מצות אינן צריכות פונה, הינו שיוצא גם בזה, אבל אין זה עקר המצוה, וצריך לכוון בעשיית המצוה, פאשר האריך בזה הגאון הקדוש בעל באר מים חיים בספר שער התפלה בהתנכחו עם הגאון בעל נודע ביהודה ו"ל [וכו'].

וזה שאמר ושמרתם כו' אשר יעשה אתם האדם וחי בהם, שצריך שיעשה באופן זה שיתן חיות בהמצוה, ואינו די במעשה גרידא במצות אנשים מלמדה, וזה שפסם אני ה', שצריך להיות המצוה לשם ה'.

אלא שאם פן יקשה, וכי יש חיוב מיתה על עברות אלו, לזה אמר הפסוק "בקרבכם לפני ה'", ומבאר בגמ' פתבות (קכא:) ש'הקב"ה מדקדק עם סביביו כחוט השערה, ולכן וימתו". (באריכות מכון חכמי ספרד נתיבות)

ואלהם תאמר איש איש מבית ישראל ומן הגר אשר יגור בתוכם אשר יעלה עלה או זבת. ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אתו לה' ונכרת האיש ההוא מעמיו (יז ח-ט)

בינת יששכר

רבי יששכר בער קאהן זצ"ל

צווי המצוה בלא נתינת טעם

ונראה לדקדק כפל לשון 'ואלהם תאמר', הא כבר פתיב 'דבר אל בני ישראל' וגו'. ושמעתי מאדמו"ר הגה"ק ר"י לעווי זצוק"ל אבדק"ק איהעל יע"א לפרש, על פי מה דאיתא במסכת שבת בפרק קמא (יב:), רבי ישמעאל בן אלישע אמר אני אקרא ולא אטה, ולבסוף קרא והטה, אמר כמה גדולים דברי חכמים, שאמרו חכמים 'לא יקרא לאור הגר'.

וכתבו המפורשים דמשום הכי קרה זאת לרבי ישמעאל בן אלישע, מאחר ששמע הטעם של אסור קריאה לאור הגר משום שמא יטה, ועל כן מלא לבבו לאמר אני אקרא ולא אטה, ולאחר שנגשל והטה אמר 'כמה גדולים דברי חכמים' דהינו במשנה (שם יא) 'שאמרו 'לא יקרא לאור הגר' בלי שום טעם.

וזהו פונת הפסוקים, דהנה השי"ת אמר למשה הטעם שצריך להקדים על המזבח ולא חוצה לו כדי שלא יזבחו עוד זבחים לשעירים, ואחר כך אמר ואלהם תאמר רצה לומר לישאל תאמר הדבר הזה בלי שום טעם, רק סתם שאם ישתחו חוץ למקדש שהוא בכת, כי אם יאמר הטעם יכולין לבוא לידי מכשול כנ"ל.

ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם (יח ה)

אור תורה

רבי אורי קולמיר זצ"ל

מסירות נפש על היום מצות עשה

אתה חטאת בדבר הזה, אלא יאמר בפניו דרך כלל מי שעושה בדבר הזה לא טוב עושה כי הוא עון פלילי, ומעצמו הוא יתן אל לבו כי הוא עשה דבר זה, ויקבל תוכחה. וזה שאמר הוכח תוכיח את עמיתך באפן שלא תשא עליו חטא לומר שהוא חטא, כי אז מפני הבושה יכחש בך, ויקשה לבו משמע לך, אף תאמר לו דרך כלל.

ינדבר משה

רבי משה פולק זצ"ל

שמירה מהלבנת פנים בשעת התוכחה

ופרש רש"י יכול ללבין פניו, תלמוד לומר 'ולא תשא'. וצריך באור איך מרמז בזה שלא ללבין פניו. ונראה לומר, אמרו רז"ל (ב"מ טו.) המלבין פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא, והטעם נראה כי ידוע שהמלבין פנים נוטל עונות של חברו, וחברו נוטל מצותיו של המלבין, וכן בלשון הרע כמו שכתב בספר 'חובת הלבבות' (שער הכניעה פ"ז), וממילא שפיר אין לו חלק עולם הבא מפל מצותיו שעשה עד עתה כי הכל לחברו.

וזהו שאמר ולא תשא עליו חטא, שאל תשא אתה חטא שעל חברך על עצמך, והיגו על ידי הלבנת פניו אתה נושא עונותיו עליך, וזה שכתב רש"י לא תלבין פניו.

שבת אחים - שם עולם

רבי שבתי ב"ר זצ"ל

הגדת התוכחה קדם עשית החטא

יש לדקדק באמרו 'עמיתך', שאינו שך כי אם בשוים, כאשר אמרו רז"ל (תנחומא שמות י) על 'למה תכה רעך' (שמות ב יג) רשע פמותך, ובנדאי המוכיח הוא צדיק, ולמה יקראנו 'עמיתו'. גם 'ולא תשא עליו חטא' אינו מבאר כל הצורך, דלכאורה הוא מיותר, דבנדאי יוכיחנו שישוב מקטאו ולא שיחטא, אם לא כדרשת חז"ל שלא ללבין פניו.

ואפשר לפרש בפשוטו, דהנה לפעמים היצר מפתה למוכיח שימתין עד שיחטא חברו ואז יוכיחנו, בכדי שאז יהיה לו נקמה בשעת פשלונו בחטאו, ואחר כך יוכיחנו לשוב. ולכן באה התורה הקדושה להזהיר, שתכף שתראה את חברך הולך בדרך אחר, בקל יוכל להפשל בחטא, לא תמתין עד יפשל, רק תכף תוכיחנו בהיותו עדין 'עמיתך', שהוא עדין צדיק. וכא כמפרש יותר 'ולא תשא עליו חטא', שתראה שלא יבוא לידי חטא.

שדונו יחשבו כזכיות פנודע מרז"ל (יומא פ"ג), וזהו לרצונכם, רצה לומר מרצון הטוב שהוא מאהבה תזכחהו.

ביום זבחכם, שהוא באותו היום עצמו שתגמרו תשובה בלבבכם, יאכל על ידי ודוי וחרטה, כמו שאמרו רז"ל (יומא ט) 'אינו זו מקאן עד שמוחלין לו'. ולא תאמר שפנין שזכחת אותו שוב אינו חוזר, דע שאם תסיח דעתך הוא חוזר כמו שאמרו רז"ל, לכך בכל יום תזהר, וזהו וממחרת, רצה לומר גם בן תזהר.

ושמא תאמר, ושאר עברות שאני יכול להשיג תשובתם מה יעשה להם, לזה אמר והנותר תתקן אותו על ידי התורה, שהיא מזככת הגוף ומטהרת הנשמה, וזהו עד יום השלישי, שהיא התורה שנתנה ליום השלישי (שמות יט טז), באלף השלישי, ויומו של הקב"ה אלף שנה (כ"ד ח ב), בא"ש של התורה ישרא. ואם האכל יאכל, יצר הרע, ביום השלישי כמו שכתבתי, על ידי התורה, פגול הוא, לא ירצה לאדם עוה, כי בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין (קידושין ב:).

ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדה לקצר (ט ט)

תפארת יהונתן

רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל

חלקו של העני בשדהו של העשיר

הנה פתח בלשון רבים 'ובקצרכם', וסיים בלשון יחיד 'לא תכלה פאת שדה'. כי באמת יש לעני חלק בשדה פפי שעור הנותן לו, כי לה' הארץ, והוא נתן אותו לעשיר, על תנאי שיהיה לעני חלקו בו פפי אשר קצב פאה ולקט וכדומה.

אמנם מי שאין לבבו שלם לא ידמה כן, וחושב שהכל שלו הוא, ויאמר בלבו מה לי להניח משדה אשר טפחתי ורביתי בו לעני אשר אין לו טרה ויגע בו, ולא ידע שיש לעני זכות בו כמוהו. וזה שאמר הכתוב **ובקצרכם** לשון רבים, כי באמת גם העני שתף בו, לא תכלה פאת שדה כי תחשב שהוא לך לבד ואם כן מה לעני חלק וזכות בו.

הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא (ט יז)

ברפת טוב

רבי משה נראל הכהן זצ"ל

דברי תוכחה בדרך רמז

דכאשר יוכיח לחברו לא יאמר לו לנוכח

איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו אני ה' אלהיכם (ט ג)

והגדת לבנך

רבי אלטר סעידון זצ"ל

יראה מאב ואם מביאה לידי שמירת שבת ולמחילת עונות

נראה לבאר את הקשר בין שלשת חלקי הפסוק, בהקדים את דברי המפרשים (ע"י דבש לפי להחיד"א, מערכת 'צדקה'), שהתשובה, מועילה לישראל דוקא, משום שדין פנים להם (ע"י קידושין לו.), פנאמר "פנים אתם לה' אלהיכם" (דברים יד, א). ובגמ' קדושין (כג.) למדנו, אב שמחל על כבודו, כבודו מחול. ברם, אמות העולם, שדינם כעבדים, אין מועילה להם תשובה, שהרי מלך שמחל על כבודו, אין כבודו מחול, כמבאר בגמ' כתבות (יז).

עוד יש להקדים את מה שכתבו המפרשים (ע"י ראש דוד' להחיד"א, פ"ר במדבר), שאף ששבת נקראת 'שרכיטו של מלך', יכולים ישראל לשמרה ולהשתמש בשרכיט המלך, מחמת שנקראים פנים למקום, ולכן המלך מטר להשתמש בשרכיט אביו. ומטעם זה מבאר בגמ' בסנהדרין (נח.), 'גוי ששבת ח"ב מיתה', כי מאחר שהם נקראים עבדים, אין להם להשתמש בשרכיט המלך. עוד יש להקדים, את דברי המדרש (כ"ד לג, א), ששם ה' מורה על מדת הרחמים.

וזהו שאמר הפסוק "איש אמו ואביו תיראו", ועל ידי שתתיראו מהאב והאם, שדרכם לחנף ולצוות אתכם על שמירת השבת, הרי שתקבלו את דבריהם ולא תעברו עליהם, ועל ידי כך 'ונאת שבתתי תשמרו'. ומאחר שתשמרו שבת, הרי "אני ה' אלהיכם", שאנהג אתכם במדת הרחמים, ואקבל את תשובתכם, שהרי על ידי שמירת השבת מוכח שדינכם כדין פנים, ואב שמחל על כבודו, כבודו מחול. (באריכות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

וכי תזכחו זבח שלמים לה' לרצונכם תזכחהו. ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר עד יום השלישי באש ישרף (ט י)

(ה-ו)

ויאמר שאול

רבי שאול נחמיאש זצ"ל

זביחת היצר הרע על ידי תשובה מאהבה

אפשר רמז, וכי תזכחו זבח, רצה לומר ליצר הרע, כמו שנאמר (תהלים נ כג) 'זבח תודה יכבדני', פנודע אתם שלמים לה', אכל צריך שתעשו מאהבה כדי

והסיק כי אם חפץ חיים הוא, עליו להקדים ולעזוב את אדונו, כעבר זמן נתגלגלה לידו שעת הכשר, ועלה בידי להמלט משביו. הוא שב להמבורג, וספר את אשר עבר עליהם לפני רב העיר, רבי יצחק הלוי הורביץ מהמבורג זצ"ל.

הרב נשא ונתן בעדות הידיד עם בית דינו וגאוני ארץ, ויצא הפסק על דעת כלם כי האשה מתרת להנשא לאחר ללא פקפוק. בהיותה עשירה מפלגת מהכספים הרבים שהותיר בעלה, נשתדכה במהרה עם אחד משועי העיר, אחר שנות עגינותה הרבות.

ברב עשירותם, פרסמו מודעות בדבר הנשואין הקרובים בעתונים פדרך חורי הארץ, הסוחר שהיה בחזקת מת, התגלגל אז לארצות הברית ויהי לעשיר גדול, בראותו את המודעה בעתון, הבין כי אשתו התרה להנשא ויצר לו הדבר.

הסוחר לא התמהמה, הניח בארצות הברית את כל הונו, ומהר לצאת במהירות להמבורג, אליה הגיע בליל חתנת אשתו. הוא בא מיד לבית רבי יצחק הלוי, זעק מרה, וספר כל אשר עבר עליו באותו היום בו קשרוהו לאילו, בהמתנה לשחיתו.

מיד הודיע רבי יצחק לאשה את הדבר, הודה לה אלקי השמים שגלגל הדבר וסיע בידי הסוחר לשוב להמבורג טרם יצא מכשול מתחת ידו, והסוחר בא לביתו בשלום. (שמן הטוב אות קסח)

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלוקיכם (וי ב)

בהגיע יום חתנתו של הרה"ק רבי מאיר אביחצירא זיע"א, חפשו אותו הכל, אך לשוא, כל אותו היום התחבא החתן במקום מצנע, שם שקד על למודו ברציפות. הוא נכנס לחפה עם הגמרא בידו, ולא פסק מגרסתו עד הרגע שהתחילו בסדור הקדושים, רק אז הסתפל בכלתו לראשונה. (קדושים אשר בארץ)

איש אמו ואביו תיראו (וי ג)

בעת שעבר הרה"ק רבי אברהם מסטריקוב זיע"א ברחובה של עיר, הוא הבחין באברך מגיע כנגדו כשהוא נושא את אביו על כסא גלגלים, אגלי זעה נגרו על פניו מהשמש הקופחת, ונכר היה כי הוא משקיע מסירות נפש במצות כבוד אב.

טהרת הקדש, הוא קודם לכל אדם למלא את מקום אביו. (אגרא דבי היולוי)

ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך לזרע לטמאה בה (יה ט)

סוחר נכבד מעשירי המבורג, הפליג בספינה למרחקים לצרכי מסחרו בלונדון רעה, בלב ים נתפסו עם ספינתם בידי פיראטים ממדינת אלג'יר, רכושם החרם, והם העמדו למכירה בשוק העבדים.

האדון שרכש את שניהם, נתן לכל אחד כפרת ארץ לחרשה ולזרעה, וחק וזמן נתן להם, שיגמרו מלאכתם בזמן מגבל, אם ישנו תפקידם ולא ישלימו עבודתם, אחת דתם להמית בשחיטה, כך היה החק המקבל במדינה זו.

הסוחר שהיה ענג ורף, לא הסכין לעבד בעבודת שדה, כי מימיו לא נסה באלה. פעם עליו אדונו, והוציאו לשפך דמו אל הסלע. משראה כי שכח לקחת עמו סכין השחיטה, קשרו לאילו, והלך לביתו להביא סכין.

בתוך כך קרב אליו בחשאי רעו השבוי, לדבר עמו טרם ימות, הסוחר התחנן שלכל הפחות יביאהו לקבורה, והוא הבטיחו על הדבר על אף הסכנה, ונפרד מאתו מתוך בכי מר.

הסוחר הכבול עמד והעתיר בתחנונים בזכרו כי 'אפלו חרב חדה' וכו', אל יתיאש' (ברכות י), אדהכי והכי עבר במקום אדון אחר עם עבד כושי, שקנה גם אותו מאבן המקח, שאלו שיודיעהו מי קשרו פה, ויספר לו הסוחר כי לא הצליח למלאכה, כי איש ענג הוא, והיה עד שנשבה סוחר גדול ומצליח.

בחסדי שמים, נשא הסוחר חן בעיני האדון הלז, הוא התירו מקשריו ובמקומו קשר את עבדו הכושי, ונטלו עמו, והמשיך בדרכו. אחר זמן קצר בא האדון עם ספינו, כפאשר אף קרב אליו, קפץ עליו באכזריות נוראה, מבלי הבט אם עבדו הוא, וישחטהו כמשפטו.

התבר שמר הבטחתו, באישון לילה הגיע אל הסלע וראה את המת מטל ארצה ודמו שותת, באפלת הלילה קבר את ידיו הקרוב ושתפו לצרה, כשדמעות מכסות את עיניו, מבלי לראות את מי הוא קובר. **מאותו** היום הבין החבר כי אם ישאר במקום, גורלו עשוי להיות כידיו,

אך אם ארע והזכיר דברי תוכחה במהלך הדרך, היה בוכה ומוכיח את עצמו לבדו, שהוא האשם בכל זאת. כמה פעמים הוא בכה ואמר, 'רבונו של עולם מה אתה רוצה מבני ישראל המוסרים נפשם על קדוש השם ודקדוקי המצות'.

כן היה תופס זקנו ואמר בלשונות של אש, 'עומד כאן לפניכם גוי מזדקן עם זקן ארץ שמימיו לא קים מצוה, לא למד תורה מימיו, והוא מלא עונות ופשעים, מדוע אני עומד כאן ודורש דרשה זאת, כי אני כבר טעמתי מכל העברות, מי שלא טעם מכל העונות, אי אפשר לו להוכיח את העם, אם אני באתי לשוב בתשובה, כלכם יכולים לשוב בתשובה'.

אחר המשיך ודרש, אמר דוד המלך עליו השלום (תהלים מ ח), 'הנה באתי במגלת ספר', כל המגלה של העברות 'כתוב עלי', אכל מהיום ואילך, 'לעשות רצונך אלקי חפצתי, מהיום חפץ אני לעשות רצון ה', לכן יש באפשרותי לעמד ולהוכיח את כלם, כמו שכתוב (סם), 'בשרתי צדק בקהל רב הנה שפתי לא אכלא'. (טאול בחיר ה', הקדמה)

ונכפר הפהן אשר ימשח אתו ואשר ימלא את ידו לכהן תחת אביו ולבש את בגדי הַבַּד בגדי הקדש (טז לב)

אנשי עיר שהתלבטו בענין הרבנות בעירם, הגיעו לפני הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זיע"א והציגו לפניו את שתי ההצעות העומדות על הפרק, הם לא ידעו במי לכהן, וקשתה עליהם ההכרעה בין המעמידים.

התענין רבי ישכר דב בענין ידיעת התורה של השנים, ונמצא ששניהם שוים. שאל אודות יראת השמים שבהם, ונמצאו גם כן שניהם מכונים, אחר שאל האם האחד מופיע בלבוש חסידי יותר ממשנהו, והשיבו בחיוב.

הכריע רבי ישכר דב לבחר ברב המקפיד יותר על הלבוש הראוי, והוסיף שהדבר נרמז בתורה בפרשת אחרי מות, על הפתוב 'וכפר הפהן אשר ימשח אתו אשר ימלא את ידו לכהן תחת אביו ולבש בגדי הַבַּד בגדי הקדש', מבאר רש"י ז"ל, 'לכהן תחת אביו, מלמד שאם בנו ממלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם'.

דיקן הרבי והקשה, 'מדוע לא נתפרש באיזה פרט הוא ממלא את מקום אביו, אלא הדבר מבאר בהמשך הפסוק, 'ולבש בגדי הַבַּד בגדי הקדש', בשל העבדה שהוא ממשיך ללבש בגדיו על

גם להכניס לגן עדן לא נתנו לי מאחר שלא פרעתי את חובותי, ועברות שבין אדם לחברו אין המקום מכפר, לכן היה עלי לדאג לפרע מיד את כל החובות שהשארת לי אמ ברצוני להכניס למקומי בגן עדן.

כַּעַת כַּאֲשֶׁר הַשׁוֹחֵט שֶׁהָיָה אִשֶׁם בְּכָל הַחֻבוֹת הַלְלוֹ, קִבַּל עַל עֲצָמוֹ לְשַׁלֵּם אֶת כָּל חֻבוֹתָי, אֲנִי יָכוֹל לְנוּחַ בְּשָׁלוֹם עַל מִשְׁכָּבִי, וְאָז הַקּוֹל הִשְׁתַּתַּק. (וישר יעקב על שמע שלמה, פר' כי תבוא)

וְאֶהְבֶּתָּ לְרַעַךְ כְּמוֹךָ (יט יח)

נְדִיבוּת לבו של הרה"ק רבי שלום מפראהביטש זיע"א היתה ללא גבול, פזר נתן לאביונים, וספן את חזיו להצלת נפשות ישראל, מספרים, כי היה מעניק לאביונים הגונים סכומים גדולים, עד כי חדלו להיות עניים ונתעשרו.

ספר בנו הרה"ק רבי ישראל מרז'ין זיע"א, שעל דרך זה פרש רבי שלום את הפסוק 'וְאֶהְבֶּתָּ לְרַעַךְ כְּמוֹךָ', כשם שאהיה אינך חפץ להיות עני, כך תדאג גם לרעך עד כי יחדל להיות אביון. (בלשון חסידים תתקדש)

וְטַרְט לְנַפְשׁ לֹא תִתְּנוּ בְּבִשְׂרֵכֶם וּכְתַבְתָּ קַעֲקַע לֹא תִתְּנוּ בְּכֶם אֲנִי יְדוּד (יט כח)

בשנות השואה האימה אבד הרה"ק הדברי שלום מסטראפקוב זיע"א את בני ביתו וששת ילדיו, הרבי עצמו הובל על ידי הרשעים הארורים למחנות עבודה באושוויץ ועוד מחנות, וסבל יסורים נוראים, רעב וצמא, קר ומחלות, ומכות נמרצות כמו שכתב הוא עצמו בהקדמת ספרו הקדוש דברי שלום.

עם כל זאת, תמיד היתה צהלתו על פניו, אמונתו היתה חזקה ואיתנה כצור בבואר העולם, והיה בבחינת פתוב (איוב כט ג) 'בהלו גרו עלי ראשי לאורו אלך חשף', כמו שמפרש רש"י הקדוש, 'בהלו גרו', לשון אור ושמחה, לאורו הייתי הולך בכל חשף וצרה שהיתה באה לעולם, לי היה אור.

ספרו עדי ראיה שפאשר הגיע הדברי שלום למחנה אושוויץ וקעקעו את המספר בזרועו, והקעקוע עדין היה לח, הוא פרש לצד ואמר בדבקות, "הנני מוכן ומזמן לקים מצות וכתבת קעקע לא תתנו בכם", וטשטש מעט ככל שעלה בידו, מהמספרים שנחקקו בזרועו". (פלגי מים)

למת, ואז הוא אמר למשמש שילך לבית הקברות לקברו של אותו ר' אייזיק הקצב שנסתלק לא מכבר, ויודיע לו שהדיינים והבעל דין מחכים לו בבית הדין.

לאחר זמן קצר, שמעו כלם רעשים מעבר למחצה, ואז הם שמעו את המת פותח ואומר, אני הייתי קצב פה בקהלה וכל בהמה ובהמה עלתה לי סכומים נכבדים, אולם מאחר שפספס לא היה לי, קניתי את הבהמות בכספים שלייתי לצרף כף.

אולם השוחט הזה שהוא ירא שמים גדול, היה מחמיר עלי מאד ומטריף את רב הבהמות שלי שלא כדיו, והוא גרם לי הפסדים עצומים מחמת כל אותם החמרות שלו, עד שמחמתו באתי לידי עניות ונשארת עם חובות גדולים מקניית הבהמות שהלכנו ותפחו ולא היה בידי להשיבם, עד שמרב הלחץ של כל הנושים שדרשו את כספם, חליתי ונפלתי למשכב עד שנסתלקתי מן העולם בטרם עת.

כעת לא די בכך שאשתי נשארה אלמנה מטפלת בילדים רכים עטופים ברעב, אותם בעלי החובות לוחצים אותה ומצערם אותה, וכל זה בגלל חמרותיו היתרות של השוחט שלא חס על ממונם של ישראל, וכעת אני דורש מהשוחט שישביב לאשתי את כל הממון שהוא הפסיד אותי שלא כדיו.

השוחט שמע את הדברים כשכלו רועד, והוא נעמד והודה לדברי המת, ואז פסק המגיד שהשוחט ישלם את כל החובות של הקצב, וגם יתן סכום כסף מדי שבוע לאלמנה וילדים שיהיה בו כדי להחיות את נפשם, ושני הצדדים נתרצו בפסק הדין.

ואז שאל המגיד את המת, כיצד יתכן שכבר בשנה הראשונה לאחר פטירתך דעתך נתונה לענייני ממון, ועוד כיצד כבר נפטרת מכל ענשי בית דין של מעלה, בפרט שהפכתך ואת מעשיר בעולם הזה ונראה לי שהיה בהם עדין מה לשפר.

השיב לו הנפטר, אכן בימי חיי התנהגתי ככל הקצבים ולא הקפדתי יתר על המדה בכל מעשי, ובפרט שגם היצר הרע התגרה בי ולא תמיד עמדתי מולו פראוי וכנצרך.

רק דבר אחד עזר לי, שבימי נעורי נסעתי עם יהודים בעגלה, ואז הגיעו חבורת שודדים והם רצו להתנפל על העגלה ולכגוע בכל נוסעיה, ואני נלחמתי עמהם במסירות נפש, עד שהם התיאשו מהעגלה והנוסעים, והלכו לחפש טרף קל יותר.

זה אשר שמר עלי בעולם האמת מכל המלאכי חבלה שחפצו להרע לי, אולם

נשפגש הרבי אחר זמן באותו אברך, הוא פנה אליו ואמר, "המלאכים טובלים עצמם בנהר דינור, החסידים טובלים עצמם במקוה, אבל הטבילה שלך מוצאת חן בעיני יותר משל שניהם". (ד' אמות של הרבי)

לֹא תִגְנוּבוּ וְלֹא תִכְחַטּוּ וְלֹא תִשְׁקֹרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ (יט יא)

בל"ג בעמר נהגו אנשי החברא קדישא לבקר בבית העלמין ולבדק מה דרוש תקון, ואחר כך היו מתישבים לסעודה, בעיר הומיל נוהג היה רבי יצחק אייזיק הלוי נפשטיין זצ"ל ששמש כרב העיר להכניס לשענה קלה לבית העלמין, ולאחר מכן להכניס לסעודה עם הקהל ולדרש בדברי חסידות.

שנה אחת התעכב רבי יצחק אייזיק סמוך למצבה אחת, ועמד לידה שקוע בהרהורים, אחר פנה אל ראש החברה קדישא ואמר, "מלמעלה תובעים מהנפטר למלא את השבחים החקוקים על מצבתו".

הרב הורה להביא לאלתר גרזן, ולעקר את כל השבחים המפלגים שנחקקו על המצבה, בינתיים המתין הקהל בסעודה לבוא הרב, וכשהוא הגיע התנצל ואמר, "ברוך השם, עשיתי עכשו טובה גדולה לנפטר". (תולדות יצחק אייזיק)

ספר הרה"ק רבי אלימלך מגרודז'יסק זצ"ל, בעירה קוזניץ נסתלק הקצב המקומי בפתאומיות לבית עולמו, ושבועות אחדים אחרי פטירתו, חלם השוחט של העיר בלילה שאותו קצב בא אליו ומזמין אותו לדין תורה, אולם הלה לא שת לבו לחלום ואמר מקרה הוא זה, אבל כאשר המעשה חזר ונשנה, נפל על השוחט פחד גדול והוא התירא לנפשו מאד. הוא קם באישון לילה ממטותו והלך לבית המדרש, ושם הוא המתין למגיד מקוזניץ זצ"ל שיבוא כדרכו מדי יום.

כאשר המגיד שמע את הדברים, הוא השיב לשוחט שלא יפחד, וכאשר הקצב יבוא אליו בפעם הבאה, שישבי לו שעל פי הדין הולכים אחר הנתבע ושיקבע עת לדין תורה בפניו, ואכן, כאשר הקצב הגיע שוב אל השוחט, הוא ענה לו שברצונו לעמד עמו לדין תורה בפני הרב דקוזניץ, והקצב השיב שהוא מסכים והוא הלך.

מיד כשהגיע הבקר הלך השוחט אל המגיד וספר לו על הסכמת הקצב, והוא צוה על השמש להניח לוח עץ גדול בפנת החדר כדי לעשות מחצה

פרשת קדושים

התכשיטים שנעלמו

הכתובת המדויקת לרכישת תכשיטי זהב ויהלומים, ידעו כל תושבי העיר קושטא, היא אצל עשרת הסוחרים היהודים של העיר. במהלך השנים היו עוד סוחרים וצורפים מבני אומות העולם שניסו את מזלם בפתיחת חנויות למכירת תכשיטים, אך אלו לא הצליחו להחזיק מעמד יותר מתקופה קצרה. תושבי העיר, גויים כיהודים, ידעו לזהות את הסחורה המשובחת שהוצעה למכירה אצל הסוחרים הללו, ובחרו לעשות את רכישותיהם דווקא אצלם.

אם הצד השווה שבעשרה סוחרים אלו היה מומחיותם יוצאת הדופן בענף התכשיטים, הרי שבסופו של דבר לא היה ניתן לכלול את עשרת הסוחרים יחד ולאמרם ב'נשימה אחת', זאת מפני שחלוקים היו לשתי קבוצות, או ליתר דיוק: תשעה סוחרים כנגד סוחר אחד.

את שמו של הסוחר האחד, שלא היה חבר לקבוצת הסוחרים, אנו יודעים: ר' יוסף מזרחי, ואנו גם יודעים כי ישר היה האיש וכל מעשיו באמת ובאמונה. ר' יוסף מזרחי היה אדם כשר וישר, ירא שמים ונאמן דרך, שלא עשה את פרנסתו קרדום לחפור בה כדי להתעשר ולאסוף ממון הרבה. ר' יוסף מזרחי נזהר עד מאוד שלא להונות את לקוחותיו ומכר את התכשיטים במחירים סבירים והוגנים ביותר. גם הזהב שממנו היה עשוי התכשיטים, היה טהור ונקי, והלקוחות קבלו תמורה מלאה לכספם.

לעומת זאת, תשעת הסוחרים האחרים, היו שקרנים ורמאים מובהקים. כלפי חוץ העמידו הללו פני תמימים, כאילו אנשים ישרים הם, אך שבע תועבות היו בליבם. כל רצונם לגרוף כסף רב, וכל האמצעים כשרים בידם כדי להשיג ממנו עוד ועוד. מסכת הרמאויות הענקית שהייתה בחנויותיהם של תשעת הסוחרים, עמדה בניגוד מוחלט למוניטין שצברו במשך השנים. המחירים היו נצלניים וגבוהים, התכשיטים עצמם לא היו זהב טהור, למרות שכך הצהירו עליהם, והיהלומים היו באיכות נמוכה. תושבי קושטא נתנו את אמונם בסוחרים, אך הסוחרים לא היו ראויים לכך.

ולא שאהבה ואחוה שלום ורעות היו בין תשעת הסוחרים, כי אם אדרבה: הסוחרים הנוכלים לא חדלו מלהתקוטט ביניהם, תחרות עזה התקיימה ביניהם, ועיניהם היו לטושות ללא הרף אל חבריהם בקנאה שאינה יודעת גבולות. למרות שעשירים גדולים היו, לא נחה

דעתם במה שיש להם, ולילות כימים חשבו כיצד יכולים להביא את לקוחות חבריהם אליהם.

מפעם לפעם היה ר' יוסף מזרחי פוגש את עמיתיו הסוחרים ומשדלם בתוכחת מוסר לשוב מדרכם הרעה ולעזוב את הליכותיהם הקלוקלות. במתק שפתותיו היה ר' יוסף מזרחי מנסה לרצות את הסוחרים לשפר מעשיהם, ללכת בדרך טובים ולשמור אורחות צדיקים, אלא שכל דבריו נפלו על אזניים ערלות ולא הועילו מאומה.

ביום מהימים החליטו תשעת הסוחרים לשנות את הטקטיקה ולהתאחד יחד ב'קשר של רשעים'. הסוחרים נמנו וגמרו לסגור את החנויות הנפרדות ולפתוח חנות גדולה ומשותפת בה יעמדו כולם יחד וימכרו את התכשיטים. הרעיון שלהם היה נכון מבחינה שיווקית: כדי למנוע תחרות ביניהם, מה שיכול לגרום לירידת מחירים, יתאחדו כולם ביחד ויציעו מחיר סופי, וללקוחות לא תהיה ברירה אלא לשלם ככל הנדרש מהם.

תחילה ביקשו תשעת הסוחרים גם מ'ר' יוסף מזרחי שיכנס עמיהם לעסק המשותף, אולם הוא, שהכיר את שיחם ואת שיגם, ניסה לתהות על קנקן החנות החדשה ולהתעניין האם יש בדעתם להתנהג שם ביושר ובצדק. התשובות שקיבל הבהירו לו שמה שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שיעשה ואין כל חדש תחת השמש. לא זו בלבד שאין בדעתם להתנהג באמינות, אלא שהשותפות נועדה כדי להצליח להטעות עוד יותר את הקונים.

סירובו של ר' יוסף מזרחי הביא לכך שלמעשה היו שתי חנויות תכשיטים בעיר. החנות המרכזית והגדולה אותה ניהלו תשעת הסוחרים גם יחד, חנות שמטבע הדברים הייתה פעילה יותר, והחנות הצנועה של ר' יוסף מזרחי, שמחירה היו טובים והוגנים יותר, והשירות בה היה מצוין. למותר לציין שתכלית שנאה שנאו תשעת הסוחרים את ר' יוסף מזרחי ויחשבו עליו רעות כל היום, אולם זממם הרע לא עלה בידם, ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח. מביני דבר הגיעו לחנותו ונהנו מסחורה איכותית ומשובחת.

חלף זמן רב וביום מהימים נודע לתשעת הסוחרים כי שמחה גדולה בחצר ארמון המלוכה. שני בניו של המלך עומדים לשאת אשה, ולכבוד החתונות המפוארות שיערכו, בוודאי יקנה המלך תכשיטים לרוב עבור כל בני המשפחה. קנייה שכזאת, ידעו הסוחרים היטב, יכולה להיות שווה כמו שלש שנים

של מכירה שוטפת.

לא טמנו תשעת הסוחרים את ידיהם בצלחת, ונועדו עם שר המלוכה, האיש שהיה מופקד על הקניינים בארמון המלך, לשיחה סודית ביותר. יודעים אנו, אמרו הסוחרים, כי בקניית התכשיטים בוודאי יתעסק המלך בכבודו ובעצמו, אולם אתה תהיה שליחו להזמין אליו את סוחר התכשיטים. קח לך סכום כסף נאה, כדי שתדאג שהמלך יזמין רק אותנו להציע בפניו את התכשיטים, וחלילה לא יזמין אליו את יוסף מזרחי, המתחרה שלנו.

יתירה מזאת, עליך יהיה להציג אותנו כאילו אנחנו תשעה סוחרים המנהלים את עסקיהם בנפרד, ולא כפי האמת - שיש לנו עסק משותף. כשנבוא כולנו, והמלך יחשוב שיש כאן תשעה סוחרים מתחרים, בוודאי לא יבקש לפגוש בסוחרים נוספים, וכך אנו יכולים להיות בטוחים שהעסקה הגדולה תפול בחלקנו.

שר המלך שלשל את סכום הכסף לכיסו והבטיח להם כי ידאג למלא את רצונם על הצד היותר טוב. אף הם מצידם המשיכו ואמרו לו: במידה ואכן נזכה בעסקה, נוסיף וניתן לך עוד סכום כסף נאה, כדי שגם אתה תצא מרוצה.

ואמנם, לא חלף שבוע ימים עד שהמלך הזמין אליו את השר והורה לו: הבא לארמון את כל סוחר התכשיטים של העיר, וציווה עליו להביאם עם סחורתם בידם, כדי שיוכל לבחור מתוכם את התכשיטים היפים והטובים ביותר עבור בני המשפחה. השר שידע בדיוק את אשר לפניו הזמין את תשעת הסוחרים, ואת ר' יוסף מזרחי לא קרא.

השמועה גונבה לאזניו של ר' יוסף מזרחי, על תשעת הסוחרים שהוזמנו להציג את התכשיטים לפני המלך, אך בהיותו שמח בחלקו לא התעצב על כך שלא נקרא. באמונה פשוטה האמין שפרנסתו קצובה לו מהשמים, וכי אם אכן נגזר עליו להרוויח - הוא ישיג את הכסף גם לא דרך ארמון המלוכה.

הסוחרים עמדו מול המלך כשתיקיהם עמוסים בתכשיטי זהב נדירים ומיוחדים. בזה אחר זה ניגשו הסוחרים ופרסו על שולחנו של המלך את התכשיטים שהביאו, כשהם מספרים על כל אחד מהתכשיטים את יופיו הנדיר ואת טיב אבני החן והיהלומים המשובצים בו.

המלך השתאה לנוכח שפע התכשיטים ומשסיימו להראותם לו הכריז: הלא תדעו כי כל התכשיטים מצאו חן בעיני. הייתי רוכש

של ר' יוסף מזרחי שגשגה עשרת מונים. בטוב לבו וברחמי דאג ר' יוסף מזרחי גם למשפחות תשעת הסוחרים ונתן להם די מחסורם אשר יחסר להם. כל מזונותיהם וצרכי ביתם היו על חשבוננו.

כחלוף שנה שלמה, יצאו תשעת הסוחרים מהכלא כשהם אבלים וחפויי ראש, אביונים וחסרי כל. הם נדהמו לשמוע מבני ביתם כי היחיד שהיה להם לעזור היה ר' יוסף מזרחי, האיש שבו לחמו בצורה בזויה ומכוערת, ומשהחליטו לבוא אל ביתו כדי להודות לו ולבקש את סליחתו, השתוממו הללו לראות את ר' יוסף מוציא מכיסו סכום כסף גדול ונותן להם, באמרו: דעו לכם שהעונש שבא עליכם היה בשל כך שלא נשאתם ונתתם באמונה, גנבתם וגזלתם, ולכן כל כספכם היה ממון שאינו שלכם, ולא חלה בו ברכה.

קחו ממון כשר זה, המשיך ר' יוסף ואמר, ופתחו את חנותכם מחדש, ואם אכן תשמרו על יושר ונקיון כפיים - בוודאי תזכו לברכה ולהצלחה בכל אשר תפנו.

על הפסוקים (ויקרא יט לה - לו): **לֹא תַעֲשׂוּ עֹל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְשׁוּרָה. מֵאֲזַי צֶדֶק אֲבִי צֶדֶק אִיפֹת צֶדֶק וְהִיוּ צֶדֶק יְהוָה לָכֵם,** מביא הרה"ק ה'מאור עינים' זיע"א (אגדות הש"ס, מסכת שבת) את דברי רבינו אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א: הנה עסק משא ומתן הוא גם כן עבודה ותורה, כי כמה דינים יש על זה. ואמר הרב הבעל שם טוב ע"ה נב"ג, כי אם האדם הלומד את התורה לשם הבורא ברוך הוא, למשל, אם לומד המשנה 'המחליף פרה בחמור' הוא חשוב מאוד לפני הבורא ברוך הוא, כל שכן אם עושה הדבר ומחליף פרה בחמור ומנהיג עצמו בזה על פי התורה, ודאי יותר חשוב עבודה מעולה.

כי בכל דבר שיש בעולם, הכל לא בראו אלא לכבודו, כי כל דבר קטן וגדול אינו מתנהג כי אם על פי התורה, אם לא באומות שמתנהגים על ידי מזלות, ומכל דבר יכול לעבוד את ה' ולהכיר נפלאות הבורא ברוך הוא, ושכל העליון ישיג מתוכו. וגם כן בפשוט, אם מתנהג על פי התורה, דהיינו 'איפה צדק ומדה צדק ומאזני צדק' הוא גם כן מקיים מצוה ישב ולא עבר עבירה וכו', וא"כ כשמתנהג כן אזי הוא עוסק בתורה תמיד, אפילו בשעה שעוסק בסחורה.

וזהו 'נשאת ונתת באמונה', רצונו לומר, אם הוא באמונה שמאמין בבורא ב"ה ובתורה בשעת משא ומתן ועוסק על פי התורה הנקרא אמונה, אז 'קבעת עתים', פירושו, כל העתים, אפילו שלא בשעת הלימוד, כולם הם קביעות לתורה.

היטב שהאווירה בארמון אינה מתאימה לדיונים ובקשות מסוג כזה. עם תום ימי האבל, הוכתר בנו של המלך לשבת על כסאו, ושריביט המלוכה ניתן בידיו. גם הפעם נאלצו הסוחרים להמתין עד כלות שלושים ימי השמחה על מינוי המלך.

דאגתם של הסוחרים גברה כשנדוע להם שהמלך החדש הוא אדם נרגן וכעוס, רגזן וקפדן, ויותר מכל, אכזר וגס רוח. בעוד שאביו המלך היה אדם נוח לבריות וטוב לב, הרי שבנו היה ההיפך ממנו. בחוסר סבלנותו הבלוט היה המלך החדש ממחר לחרוץ דין ולעוות משפט, מבלי לרחם על נתיניו.

מבלי לדעת את מעללי השר, פנו הסוחרים אל השר, זה שבסתר גנב את תיקי התכשיטים, וביקשו ממנו לסדר עבורם פגישה אצל המלך. השר הערמומי הסכים מיד, ועוד באותו היום היו הללו אצל המלך. הפעם לא הגיע השר לפגישה, והסוחרים עמדו בגפם מול המלך וסיפרו לו את סיפור תיקי התכשיטים, שאביו המלך לקח מהם קודם מותו, ועדיין לא השיב להם.

קרא המלך לאמו המלכה ושאל אותה על כך. היא שלא ידעה מאומה מכל העניין, השיבה להם כי בעלה המלך לא אמר לה ולא כלום. ביקש המלך החדש משלישו שילך אל חדר האוצרות, ויבדוק האם מצויים שם תיקי תכשיטים. גם הפעם הייתה התשובה שלילית, כי אכן השר העלים אותם ולא השאיר מהם כל זכר.

אמרו הסוחרים למלך: יש לנו אדם שהיה נוכח בשעה שמסרנו את התיקים למלך - הלוא הוא השר האחראי על הרכש בארמון. הזמין המלך את השר ושאלו על כך, אלא שלחרדתם של הסוחרים פתח השר וסיפר למלך סיפור שונה לחלוטין: אכן היו כאן הסוחרים הללו עם תיקי תכשיטים, אולם המלך ביקש מהם שיקחו את תיקיהם חזרה, כיון שבניו לא נמצאים בארמון, ואין רצונו להחליט בלעד. הסוחרים כמובן לקחו את כל התכשיטים יחד עמם, ובארמון לא נותר דבר.

ויקצוף המלך מאוד ויאמר לסוחרים בכעס רב: הוי, גנבים ובוגדים. הלוא ראיתם כי מת אבי המלך וחשבתם זאת להזדמנות טובה ולעת מצוא להעליל עלינו עלילות שווא, כאילו אבי המלך לקח תכשיטים ולא החזיר. דינכם כמורדים במלכות, ועל שופטי המדינה להכריע את גזר דינכם.

הסוחרים ההמומים מההתפתחות הבלתי צפויה נלקחו לבית האסורים, ועוד באותו היום כבר ישב בית המשפט והכריע את דינם למאסר של שנה שלמה עם עבודת פרך, והחרמת כל רכושם לאוצר המלוכה.

בעוד שחנותם הגדולה של תשעת הסוחרים נסגרה על סוגר ובריה, הרי שחנותו

את כולם, אך מה אעשה שאין לי צורך בתכשיטים כה רבים. דומני שעלי לבקש את עזת בניי, אלו שעומדים להינשא, שיעזרו לי בהחלטה זו ויסייעו בידי למצוא את התכשיטים היותר מתאימים עבורנו.

ציפו הסוחרים שהמלך יקרא לבניו כדי שהם אכן יחליטו, אלא שהמלך המשיך ואמר: לצערי, בני אינם נמצאים כעת בארמון. הם יצאו למסע ציד גדול, ועתידיים לחזור רק בעוד יום או יומיים. מציע אני שכל אחד מכם ישאיר כאן בארמון המלוכה את התיק עם התכשיטים שהביא, ובימים הקרובים אתייעץ עם בניי אודותם, בניחותא ובשלווה, ומה שיבחרו - אקנה מכם בכסף מלא.

הסוחרים כמובן לא העזו לומר מילה מיותרת על התכשיטים השווים הון עתק, שאותם הם נאלצים כעת להשאיר בארמון המלוכה, מבלי כל רישום ותייעוד מסודר, דבר שאף סוחר כמובן לא יכול היה להסכים לכך, אלא שכאן, ידעו הסוחרים היטב, שאם יעזו לומר מילה שלא כדת, כל העסקה תבטל, במקרה הטוב, ובמקרה הפחות טוב - סחורתם תוחרם והם יענשו קשות.

אנחת רווחה הייתה לסוחרים כשהמלך הזמין אליו את השר, מיודעם, והורה לו לקחת את כל התיקים ולהכניסן למשמרת בכספת הגדולה שבחדר האוצרות במרתף שמתחת לארמון המלוכה. הסוחרים קיוו שהשר יהיה נאמן להם, בזכות הכסף הרב שנתנו לו, ולא יעלים תכשיט אחד או יותר לעצמו.

עוד באותו לילה חש המלך בראשו. תחילה חשבו שזו תגובה רגילה להתרגשות המלך לקראת נישואי שני בניו, אך עד מהרה הבינו הרופאים כי מדובר במחלה קשה מאוד שתקפה את המלך. בשעות הקטנות של הלילה הפך המלך להיות משותק בכל גופו, והרופאים שהוזעקו אל מיטתו הרימו ידיים בייאוש. ככל שנקפו השעות התברר כי מצבו של המלך איום ונורא, עד שלקראת ערב מת המלך על מיטתו.

את הבהלה הרבה שהייתה בארמון ניצל אותו שר שהופקד על תיקי הסוחרים לרדת לחדר האוצרות ולהעלים משם את כל התיקים. השר לקח את התיקים והטמינם בחצר ביתו, במקום סודי שאיש לא יכול היה לגלותו.

כשמוע הסוחרים על מותו של המלך, פג ליבם בקרבם. הם הבינו כי החתונות כבר לא יתקיימו, וכי העסקה הגדולה לא תצא אל הפועל. אלא שזו עדיין לא הבעיה הגדולה: תיקי התכשיטים נמצאים בארמון המלוכה, ואין להם כל הוכחה, רישום או תיעוד, שהתיקים הללו שלהם.

במשך כל שלשת ימי האבל לא העזו הסוחרים לבוא ולתבוע את שלהם. הם ידעו

מלון יקרוך ויהודים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הֵתָא

חֲזֵה־תָא

חֲזֵה־תָא דְאִזְרֵי־תָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְרָשָׁה

קיום המצוות בחיות ודביקות ולא מתוך קרירות והתיישנות

היצר הרע כמו שאמרו חז"ל בגמרא (קידושין ז:) כך הקדוש ברוך הוא אמר להם לישראל, בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו, וכן בגמרא ברכות (ה.) התורה היא העצה הראשונה להתגבר על היצר הרע, ואם יצליח בכך לא יצטרך להשתמש עם העצה השלישית המוזכרת שם בגמרא 'זכיר לו יום המיתה', שזו אינה לכתחילה שכן עלולה להביא את האדם לידי עצבות. בזה יישב העיון **יעקב** (ברכות סג) את הקושיא המפורסמת, שאם הזכרת יום המיתה הינה עצה המועילה ביותר, מדוע אפוא לא יזכיר לו האדם מיד את יום המיתה. אך מכיון שהזכרת יום המיתה מביאה את האדם לידי עצבות, ולמדנו (שבת ז:) שאין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה ולא מתוך עצבות, על כן מתחילה צריכים להקדים לימוד התורה וקריאת שמע שהם משמחים ליבו של אדם, ואם אינם מועילים אין ברירה אלא להשתמש בעצה זו 'זכיר לו יום המיתה'.

כתב בעל **נועם מגדים** (ד"ה א"י ושורתם) רמז לכך בפסוק **ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם**, שאם יקיים את התורה ינצל מתחבולות ומזימות יצר הרע, ובכך יוכל לחיות בהרגשת חיים ושמחה, ואינו זקוק להזכיר לעצמו תמיד את יום המיתה המביאו לידי עצבות. והוסיף רמז בפסוק (משלי טו כג) 'שמחה לאיש במענה פיו', שאם מתגבר על יצרו על ידי 'מענה פיו' דהיינו לימוד התורה, אז יכול להיות 'שמחה לאיש', שלא יצטרך להגיע לעצת זכיר לו יום המיתה.

להתעורר בקיום המצוות בשנות הנעורים

בדרך רמז מובא בספרים ביאור נוסף, 'וחי בהם', שכל אדם יקיים את המצוות כשהוא מלא חיים וחיות דהיינו בשנות נעוריו ובילדותו, ולא כאותם האנשים שמתעוררים לקיים המצוות רק בעת זקנותם, כשכבר נחלש כח יצרם הרע, וגם כוחות גופם חלשים ומתמעטים ומכבידים עליהם לקיימם.

היא הפרשה לסייע הרבה. ולא זו בלבד אלא שיסוד ועיקר לרוב מצוות התורה הם בפרשה זו, שכן עיקר הלימוד שלא יהיו מצוות בזויות עליו מופיע בפרשה כמה פסוקים לפני פסוק דידן (פסוק יג), 'ושפך את דמו וכיסהו בעפר', ומזה למדו בגמרא (חולין יז.) 'ושפך וכסה' במה ששפך בו יכסה, שלא יכסנו ברגל, שלא יהיו מצוות בזויות עליו. והרי אין לך ביזיון גדול יותר מכך שנעשים המצוות בעצלות כדבר הטפל, ומכאן, כי עיקר הכל הוא הרצון והתשוקה לקיים המצוות.

כשעושה המצוה בחיות ניצל מיצר הרע

בשמירת חוקי ומשפטי התורה ניתוסף לאדם ריווח גדול ביותר, שעל ידיה ינצל מידי

אֶת מִשְׁפָּטֵי תַעֲשֶׂוּ וְאֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לְלֶכֶת בְּהֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. וְשִׁמְרַתֶּם אֶת חֻקֹּתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וְחִי בְּהֶם אֲנִי ה'. (יח-ה.)

יסוד גדול יש לנו ללמוד מפסוקים אלו עד כי ניתן לומר שעיקרי עבודת ה' נמצאים בפסוק זה. כך היה **החידושי הרי"ם מגור ע"ה** רגיל לומר בשם צדיקי הדורות ע"ה, שפירשו **וחי בהם** שנצטוינו לקיים המצוות בחיות ולא בקרירות והתיישנות. וכך מובא בשם **הרה"ק מקוצק ע"ה** שפירש **וחי בהם**, לקיים מצוות השם יתברך בחיות ובלהט, ולא מתוך הרגל כמצות אנשים מלומדה. הוסיף השפתי צדיק (אחרי אות לג) כי מכל הפרשה למדנו כמה וכמה עצות לעבודת ה', בפרשה זו כתוב כל עניינה של טהרת יום הכיפורים ועבודותיו ויכולה

מִי־הֵתָא דְפְלִיאָה

המצוות נותנים חיים למקיימם

וְשִׁמְרַתֶּם אֶת חֻקֹּתַי וְאֶת מִשְׁפָּטֵי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וְחִי בְּהֶם אֲנִי ה'. (יח, ה.)

הדרך לבוא לתשוקה נפלאה זו שמניח האדם במצוה את חיותו ועושה בחיות והתלהבות, היא ע"י שמבין בנפשו כי כל חיותו וכוחותיו הם רק מכח מצוות התורה הנותנים חיות לאיבריו וכביאורו הנוסף של **החידושי הרי"ם ע"ה** שאמר, לדידי הפירוש עמוק עוד יותר, ואני מפרש **וחי בהם** שיחיה האדם בהם, שיתלה כל חיותו רק בתורה ומצוות השם, שיתאמת אצלו שבלעדיהן לא תהיה לו חיות כלל, שהרי לכך נברא האדם לשמש את קונו, וכך אומרים מפורש בתפילת ערבית 'כי הם חיינו'. כי חיי האדם פירושם חיי דביקות, חיי נשמות הניזונים מרמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, ואך לזה חיים ייקרא. כפי שפירש **האור החיים הקדוש** (דברים ד ד) 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום', על דרך אומרם ז"ל כי העושה מצוה שורה שם הוי"ה על האבר שבו עושה המצוה, והנה מצוות עשה נרמזו בשם הוי"ה, ומצוות לא תעשה נרמזו בשם אלהי"ם. וזהו כוונת הכתוב 'אתם הדבקים' על ידי קיום מצוות עשה ולא תעשה, בשני שמות אלו, שם הוי"ה ואלהי"ם, כאומרם 'בה' אלקיכם', ובכך 'חיים כולכם היום', כלומר שזולת זה לא ייקרא חיים, הגם שיתנועע ויאכל וכדומה, כי החיים האמיתיים נמשכים ממקור החיים, וזה החידוש שהודיעם משה רבינו במאמר זה שאכן הם חיים ממקור החיים על ידי קיום המצוות, מה שאין כן רשעים אף בחייהם קרויים מתים (ברכות יח.) כי מקורם מקור המיתה.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

'וחי בהם' הכוונה לעולם הבא ולא בעולם הזה

איברים שאין הנשמה תלויה בהם כגון היד או הרגל, שאז אף אם ההפסד והבושה רבים מאד, אף על פי כן נקרא רק בשם בעל מום, וניתן עדיין לחיות בלעדיהם, אולם יש איברים שבלעדיהם אי אפשר לחיות כאן בעולם הזה, כגון שניתז הראש או שנקרע סגור ליבו ששם הוא מקור החיים. וכן הוא בענייני מצוות השם יתברך שיש עניינים שהם נגד הראש והלב כי הם מתקיימים במוח והלב, ומצוות הללו הם עיקר חיות הנפש הקדושה, כמו אמונה בה' ובתורתו, יראת השם ואהבת השם, וכן ענין שמירת שבת שהוא גם כן יסוד האמונה והיא שקולה ככל מצוות התורה, ואם יחסר לאדם עניינים ההם כבר נסתלק כל עיקר החיות מנפשו הקדושה וחס ושלום לא יהיה לו במה לקום בתחיית המתים. ונראה להוסיף שמכיון שישנם מצוות שנוהגות רק באנשים מסויימים כגון כהנים או לויים, וכן יש מצוות שאינם נוהגות אלא בזמן שביית המקדש קיים, על כן גילו לנו חז"ל בכמה מצוות שהמקיים אותם כאילו קיים כל התורה כולה, ובכך יישמרו כל הרמ"ח איברים ושס"ה גידים.

התקן עצמך בפרוזדור בעולם הזה ולא להשתמש בה על חשבון העולם הבא

וכשיתנהג כך ידע כי כל זמן חיותו של אדם תפקידו לסגל עוד מצוות ומעשים טובים ובכך לעשות נחת רוח ליוצרו כל ימי חייו, וזוהי התכלית להתעלות בסור מרע ועשה טוב, בתורה ומעשים טובים, ותפילה, וגמילות חסדים, במידות טובות, באמונה, יראה, ואהבה, ולהתרחק מהמידות המגונות כגון חנופה, רכילות, לשון הרע, ושאר מידות הרעות.

וכבר אמרו חז"ל (ע"ז ג.) כל הטורח בערב שבת יאכל בשבת, והרי כל ימי חלודו בעולם הזה הרי הוא בבחינת ערב שבת (רש"י שם ד"ה בערב שבת), ונצרך להכין כמה שאפשר, וכמו שהזהיר התנא (אבות פ"ד מט"ז) רבי יעקב אומר העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא, התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין, ומובן מדבריו שלא יתנהג האדם כשוטה ולבנות הפרוזדור רחב על חשבון כל הבית, וכן לא לנצל העולם הזה על חשבון העולם הבא.

תלבישי ובעצמות וגידים **תשכני**, הרי שקרא הכתוב לעור ובשר וגידים ועצמות רק בשם לבוש וסכך, כי עצם האדם הוא הנפש אשר בקרבו, ועל כל איבר ואיבר של הנפש מלובש מלמעלה איבר הגוף המכונה כנגד האיבר ההוא כמו הבגד על הגוף. וכנגד זה נתן לנו הקדוש ברוך הוא רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, והם מחולקים נגד האיברים והגידים, שיש מצוה שתלויה ביד ויש מצוה שתלויה ברגל ושאר איברים, וכדאיתא **במדרש** (ילקוט משלי רמז תתקלו) כאילו כל מצוה שבתורה אומרת לאיבר המכוון נגדה עשה בי מצוה שבשבילי תזכה לעתיד לבוא. וכשאדם מקיים בעולם הזה איזה מצוה באיזה איבר, שורה לעתיד לבוא אור ה' על אותו איבר ואותו אור הוא המחיה את האיבר ההוא. ומזה יתבונן כל אדם איך שצריך להיות זהיר בכל תר"ג המצוות בכל כוחו בימי חייו, כי הם הם הממשיכין חיותו לנצח באיברי וגידיו נפשו. ועל פי זה מבאר החפץ חיים כוונת המפרשים כפשוטו בפסוק 'וחי בהם' לעולם הבא, כי לא כתיב בפסוק 'וחי עבורם' אלא 'וחי בהם', להורות לנו שאור המצוה גופא היא חיות האדם לעתיד לבוא.

בעת תחיית המתים יתגלה לעין כל הפושע במצוות ה' על פי חסרון איבריו

בהמשך לדברי הגר"א שהחבלה ימצא לנצח בנפשו באיבר שפשע בו נגד רצון השם יתברך, מוסיף החפץ חיים לבאר הפסוק על נכון, דהיינו שלבסוף יתפרסם הכל לעיני כולם, שכן כשיקום לעת התחיה ויהיה בעל מום באיזה איבר או שיתקלקל לו איזה גיד מגידיו, כל הרואהו יתבונן איזה מצות עשה או לא תעשה עבר האיש ההוא בשאט נפש, וזהו 'סוף דבר הכל נשמע'. וכמה יתמרמר האדם אחר כך כשיתגלה לכולם גודל המרותו בהשם יתברך ובמצוותיו, וכמה קלון וכלימה יסבול על ידי זה לנצח, ועל כן אמר 'את האלקים ירא ואת מצוותיו שמור', 'כי זה כל האדם', כלומר, כי משמירת המצוות בימי חייו יבנה כל האדם לעתיד.

מצוות שכל הרמ"ח איברים תלויים בהם

כל האמור עד כאן מדובר אף בחסרון

וְשִׁמְרֶתֶם אֶת חֻקֵּי יְוָה וְאֶת מִשְׁפְּטֵי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאֱדָם וְחֵי בָהֶם אֲנִי ה' (יה, ה.).
דברי התורה כהנים שהובאו ברש"י מבואר כי **וחי בהם** אין הכוונה לחיות בעולם הזה שהרי סופו למות, אלא הכוונה לחיים בעולם הבא, וכך תרגם אונקלוס 'ויחי בהון לחיי עלמא', ובתרגום יונתן בן עוזיאל הוסיף 'ויחי בהון בחיי עלמא וחולקיה עם צדיקא'. ומוכרחים לפרש כך כמו שכתב בספר **העיקרים** (מאמר ד פרק מ) ראה נכונה לכל בעל שכל מודה על האמת, כי איך יאמר שבשמירת חוקי ומשפטי התורה יחיה האדם יותר מבשמירת חוקי שאר האומות, והרי זה נגלה לכל באי העולם כי שומרי התורה לא יחיו חיים גשמיים יותר ארוכים מזולתו, אך אין ספק שמדובר כאן על חיי הנפש ולא על חיי הגוף, ועל כן תרגמו אונקלוס 'בחי עלמא'.

שלימות האיברים בתחיית המתים

תלוי בקיום המצוות בעודו בעולם הזה

מברכים אנו על התורה '**וחי עולם** נטע בתוכנו', שבתוכנו האומה הישראלית נטע הקב"ה נטיעה שנוכל לחיות בה לעולם, כי התורה לנפש היא כמו עץ החיים שבגן עדן, שהאוכל מפריה היה חי הנצח. וכפי שביאר האלשיך הקדוש על הפסוק בקהלת 'כי זה כל האדם', שהמצוות הן הן כללות מבנה האדם, כתב על כך **החפץ חיים ע"ה** (בהקדמה לספרו שמירת הלשון) דברים נוראים, בהקדם ביאור הידוע שכתב **הגאון מוילנא ע"ה** על הפסוק (משלי יג ג) 'בו לדבר יחבל לו', כי יש רמ"ח איברים באדם וכנגדן רמ"ח מצוות עשה (מכות כג), וכן כל דבר יש לו כח חיוני מן המצוות, ולכן הבז לשום דבר מצוה הוא מחבל את עצמו כי הוא נעשה חסר מכח החיוני מאותו דבר, 'וירא מצוה הוא ישלם', אבל הירא מלעזוב שום מצוה ורואה לקיים כל דבר יהיה שלם בכל איבריו, עד כאן דברי הגר"א.

רמ"ח איברים ושס"ה גידים

הגשמיים הם רק לבוש לרמ"ח ושס"ה של הנפש

"וכפי שביאר האלשיך הקדוש על הפסוק בקהלת 'כי זה כל האדם', שהמצוות הן הן כללות מבנה האדם, כתב על כך החפץ חיים ע"ה דברים נוראים (שם) על פי מקרא מפורש (איוב י א) 'עור ובשר

בזילין וקיריין

פרקי הדרכה ועבודה ה'

התפילה היא המביאה את ההצלחה בתורה

ורחמיו, לא יכול לבוא לתכלית השלימות לקבל הארה הגדולה אשר אנחנו מקוים אליה. ועוד כתב בפרשת ויצא (ד"ה ויחלוס): ידוע שעיקר עבודת האדם לבוא לתכלית השלימות בעבודתו יתברך שמו להשיג אלקותו יתברך שמו, הוא על ידי התורה והתפילה. ולא יוכל להיות אחד בלא שני, כי 'לא עם הארץ חסיד' (לעיל פ"ב מ"ה). וגם בתורה לחוד לא ישלים נפשו, כמאמר חז"ל (בבמות קט). כל האומר אין לו אלא תורה, אין לו תורה.

וכותב עוד: כי בודאי על ידי עסק התורה לשמה יכול לבוא לקדושה גדולה, כשלומד לשמה ומדבק עצמו בנפשו רוחו ונשמתו באותיות התורה. אמנם, אף על פי כן לא יוכל לבוא לעיקר היראה והאהבה וההשתוקקות לעבודתו יתברך שמו ולהשיג אלקותו, רק על ידי התפלה במסירות נפש ובהתלהבות וכו', כי על ידי התפלה בהתעוררות והתלהבות יכול האדם לבוא ליראת הרוממות, וזהו שער השמים, כי התפילה היא עיקר שער השמים, לבוא להשגת אלקות ויראת שמים.

וכבר העיד הרה"ק רבי יהונתן אייבשיץ ע"ה ביערות דבש (פ"א דרוש ד): ובדוק ומנוסה, אם יתפלל אדם שחרית וקריאת שמע בכונה, שבו ביום יזכה לדבר מצוה ויצליח בעסקיו, ואין צריך לומר שיצליח בו ביום בתורה, ומצוה גוררת מצוה, וכן להיפך. ומוסיף בשברון לב על עצמו, בעת שאיני מתפלל בכונה כראוי, כל היום אין שמועתי בתורה מכוונת וקרעים אלביש. ולהיפך אם אזעק ואשוע לה' מקירות לבבי, בתפלה לחונני דעה כי דלותי עד מאוד בעוונותי הרבים, אף הוא ירחם עלי להאיר עיני בתורתו.

יום שאיני מכוון בתפילה איני יכול לחדש בתורה כראוי

וכבר העיד הרה"ק רבי יהונתן אייבשיץ ע"ה ביערות דבש (פ"א דרוש ד): ובדוק ומנוסה, אם יתפלל אדם שחרית וקריאת שמע בכונה, שבו ביום יזכה לדבר מצוה ויצליח בעסקיו, ואין צריך לומר שיצליח בו ביום בתורה, ומצוה גוררת מצוה, וכן להיפך. ומוסיף בשברון לב על עצמו, בעת שאיני מתפלל בכונה כראוי, כל היום אין שמועתי בתורה מכוונת וקרעים אלביש. ולהיפך אם אזעק ואשוע לה' מקירות לבבי, בתפלה לחונני דעה כי דלותי עד מאוד בעוונותי הרבים, אף הוא ירחם עלי להאיר עיני בתורתו.

יום שאיני מכוון בתפילה איני יכול לחדש בתורה כראוי

וכבר העיד הרה"ק רבי יהונתן אייבשיץ ע"ה ביערות דבש (פ"א דרוש ד): ובדוק ומנוסה, אם יתפלל אדם שחרית וקריאת שמע בכונה, שבו ביום יזכה לדבר מצוה ויצליח בעסקיו, ואין צריך לומר שיצליח בו ביום בתורה, ומצוה גוררת מצוה, וכן להיפך. ומוסיף בשברון לב על עצמו, בעת שאיני מתפלל בכונה כראוי, כל היום אין שמועתי בתורה מכוונת וקרעים אלביש. ולהיפך אם אזעק ואשוע לה' מקירות לבבי, בתפלה לחונני דעה כי דלותי עד מאוד בעוונותי הרבים, אף הוא ירחם עלי להאיר עיני בתורתו.

העת הטובה ביותר לשפוך דמעות כמים להצלחתו בתורה היא בשעת ברכות התורה

הזמן הטוב ביותר שהוא גם הזמן המיועד לשפוך ליבו הוא בשעת ברכות התורה, שעל כן כתב השולחן ערוך (או"ח סי

אם אין דרך ארץ אין תורה. (אבות פ"ג, משנה יז). אמרו צדיקים ע"ה כי 'דרך ארץ' גימטריא 'תפלה', ולפי זה 'אם אין דרך ארץ אין תורה' הכוונה שאם אין תפילה אין תורה, וללמדנו שכדי לזכות לתורה יש להקדים לשפוך תחינה ותפילה מעומק הלב שיזכה לידי כך. ועל כך אמרו (תנא דבי אליהו רבה א) 'דרך ארץ קדמה לתורה', והכוונה לתפילה כדבעי שהיא הקודמת ועומדת לו לאדם שיוכל לבוא לידי תורה. וכך אמרו בגמרא (נה"ע): מה יעשה אדם ויחכם, אמר להן ירבה בישיבה וימעט בסחורה, אמרו הרבה עשו כן ולא הועיל להם, אלא יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו, שנאמר (משלי ב'ו) 'כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה'.

לולי התפילה אין אפשרות שיזכה לתורה הקדושה, שאינה חכמה ככל החכמות שאפשר לזכות בהם גם ללא תפילה, אלא היא תורה שכולה שמותיו של הקדוש ברוך הוא וניתנה מידו, וכדי לזכות לקשר עליון של התורה יש לפנות ולהתחנן ממי שהחכמה שלו, לגודל קדושתה והדביקות העצומה שזוכה על ידי לימוד התורה, ועל כן כתב המהרש"א במדרגות הקדושה שנשנו במשנת רבי פינחס בן יאיר (ע"ז כ), שאמרו שם 'פרישות מביאה לידי טהרה', 'פרישות' הכוונה לתפילה שצריך אדם שיפרוש מכל מחמדי עולם הזה קודם עומדו להתפלל, והתפילה היא המביאה לידי טהרה, כי 'טהרה' הוא עיון התורה שצריך האדם לטהר עצמו ללמוד תורה כמו שכתוב 'יראת ה' טהורה', שהקדמת התפילה מביאתו לידי לימוד תורה בטהרה. וזוה פירש הגאון מוילנא ע"ה את הפסוק (תהלים ק"ד) 'דרשו ה' ועוזו בקשו פניו תמיד', שיש לנו לדרוש אחר ה' ותורתו הנקראת עוז, ומלבד הדרושה והיגיעה נצרך גם שנקיים 'בקשו פניו תמיד' בתפילה ובתחנונים לזכות לסיוע מהשמים.

התפילה עיקר שער השמים להגיע להשגת אלוקות ויראת ה'

ובמאור ושמש (פ"ר במדבר ד"ה א"י בזהר) הרחיב לבאר, כי התורה והתפילה יחד הם המביאים להארות שבתורה, ואלו דבריו: ועל ידי עסק התורה בלי התאמצות בתפילה בכוונה עצומה, ותפילה בלי עסק התורה, לא נוכל לבוא לתכלית השלימות הארת המוחין וכו'. ועל ידי התאמצות גם בתפילה יתגלו האורות העליונים. כי מי אשר אינו עוסק בתורה ובתפילה בדחילו

ואין מילה בלשונו להוסיף על דברי פי קדוש המדבר, וכל הנותן לנו, ללמוד מזה עד כמה חשובה ברכת התורה, ועד כמה יש לו לאדם לברכה בכוונה ומעומק הלב. ואחר ברכות התורה הוא עת רצון לבקש, כמו שהיה תלמיד שביכה את מצבו לפני החידושי הרי"ם ע"ה אודות לימודו שאינו כהוגן ובלי חשק, והשיבו הרבי, שיתפלל בכל לבו לה' יתברך בעת שמברך ברכת התורה. ועת רצון זו גדולה עד כדי שניתן להשפיע בעקבותיה השפעות של ברכה אף בכל ענייני האדם, כמו בא **בתפארת שלמה** (פ"ר כי תצא ד"ה הקם): שמענו בשם הרה"ק מורינו זושא זלה"ה, כי בכל יום אחר ברכת התורה היה הולך בשוק לחפש אחר איש מזרע ישראל כדי להעניקו מברכותיו, מי שהיה זוכה להיות ראשון, יהיה מי שיהיה.

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או לנשט ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישרים

איצ'ר פני' החסידות

מילתא דתתא

ספרי ויהלום

ספרי חסידות
מעקד

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
 לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

☎ להצטרפות חייג עכשיו: 1800-22-55-66 ודגליון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com